

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

Kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej

do 2017 roku

Warszawa 2012

www.stat.gov.pl

Spis treści

	Str.
WPROWADZENIE	3
I. SYSTEM STATYSTYKI PUBLICZNEJ W POLSCE	4
Podstawy prawne funkcjonowania statystyki publicznej w Polsce	4
Organy administracji publicznej prowadzące badania statystyczne	4
Organizacja służb statystyki publicznej	6
Polska statystyka publiczna w Europejskim Systemie Statystycznym	7
II. MISJA I WIZJA POLSKIEJ STATYSTYKI PUBLICZNEJ, CELE STRATEGICZNE DO 2017 ROKU ORAZ OBSZARY ICH REALIZACJI	9
Misja polskiej statystyki publicznej	9
Wizja rozwoju	9
Cele strategiczne	10
Obszary strategiczne	15
III. KIERUNKI ROZWOJU POLSKIEJ STATYSTYKI PUBLICZNEJ DO 2017 ROKU WEDŁUG OBSZARÓW STRATEGICZNYCH	17
1. Polska statystyka publiczna na arenie krajowej i międzynarodowej	17
2. Integracja systemu statystyki publicznej	23
3. Modernizacja badań statystycznych	27
<i>a. Statystyka demograficzna i społeczna</i>	27
<i>b. Statystyka gospodarcza</i>	30
<i>c. Statystyka makroekonomiczna</i>	35
<i>d. Statystyka wielodziedzinowa</i>	40
<i>e. Spisy powszechne</i>	46
4. Zbieranie, przetwarzanie i analiza danych statystycznych	48
5. Udostępnianie informacji statystycznych	59
6. Zarządzanie zasobami statystyki publicznej	64
IV. CZYNNIKI WARUNKUJĄCE REALIZACJĘ DZIAŁAŃ ROZWOJOWYCH	68

Spis diagramów

System statystyki publicznej w Polsce	5
Schemat logiczny budowy dokumentu „Kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 roku”	8

Załączniki:

1. Wykaz skrótów	71
2. Europejski Kodeks Praktyk Statystycznych.....	73
3. Model GSBPM (<i>Generic Statistical Business Process Model</i>)	81

WPROWADZENIE

Procesy rozwojowe i globalizacyjne zachodzące we współczesnym świecie, przenikanie i współzależność zasobów zarówno ludzkich, jak i materialnych oraz procesów społecznych i gospodarczych przyczyniają się do wzrostu znaczenia obiektywnej, rzetelnej informacji, która stanowi niezbędne narzędzie do prawidłowej diagnozy i oceny rzeczywistości oraz monitorowania zachodzących zmian i sygnalizowania niekorzystnych zjawisk.

Statystyka publiczna dostarcza wysokiej jakości informacji statystycznych o sytuacji ekonomicznej, demograficznej, społecznej i środowisku naturalnym, tworzonych według metod naukowych, zgodnie z zasadami obiektywności i poufności.

Informacje statystyczne wykorzystywane są zarówno przez władze rządowe i samorządowe – do analizy, planowania i podejmowania strategicznych dla rozwoju lokalnego i ogólnokrajowego decyzji, przez przedsiębiorców i zrzeszające ich organizacje, jak i pozostałe grupy odbiorców, nie wyłączając indywidualnych obywateli.

System statystyki publicznej jest jednym z podstawowych, publicznych, ogólnokrajowych elementów systemu informacyjnego państwa, który dysponuje ogromnym zasobem danych, zapewniającym niezbędny poziom bezpieczeństwa informacyjnego społeczeństwa, gospodarki i państwa.

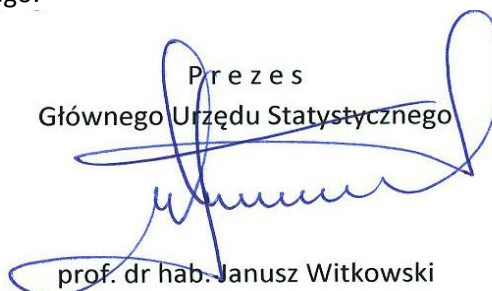
Zmieniająca się rzeczywistość stawia jednak przed statystyką nowe wyzwania. Dotyczą one zarówno zakresu informacyjnego badań statystycznych i dostosowania go do potrzeb odbiorców i zmian zachodzących w otoczeniu, jak również aktualności dostarczanych informacji, przy zachowaniu wysokiej jakości danych. Istotne jest, aby statystyka publiczna gromadziła i udostępniała nie tylko dane statystyczne charakteryzujące zjawiska i procesy społeczno-gospodarcze, które dokonały się w minionym okresie, ale wychodząc naprzeciw oczekiwaniom odbiorców, dostarczała informacji służących do aktualnych analiz i prognoz.

Dodatkowym wyzwaniem dla statystyki, przy zwiększających się oczekiwaniach informacyjnych, jest nacisk na zmniejszanie obciążenia respondentów obowiązkami statystycznymi i ograniczenie kosztów prowadzenia badań.

Sprostanie tym zadaniom wymaga skoordynowanego, planowego i długofalowego działania. Kierując się tym założeniem Główny Urząd Statystyczny opracował niniejszy dokument pt: „Kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 roku”.

Jest to pierwsza edycja tego typu dokumentu. Jego celem jest poinformowanie współuczestników systemu statystyki publicznej, respondentów i odbiorców informacji statystycznych o celach strategicznych oraz celach operacyjnych i planowanych działaniach rozwojowych do roku 2017, zmierzających do wzmocnienia pozycji polskiej statystyki publicznej jako nowoczesnego, sprawnego i efektywnego elementu krajowego systemu informacyjnego.

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

prof. dr hab. Janusz Witkowski

Rozdział I

SYSTEM STATYSTYKI PUBLICZNEJ W POLSCE

Podstawy prawne funkcjonowania statystyki publicznej w Polsce

Zasadniczą podstawę prawną funkcjonowania statystyki publicznej stanowi ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 88, poz. 439, z późn. zm.). Ustawa ta określa zasady i tworzy podstawy rzetelnego, obiektywnego, profesjonalnego i niezależnego prowadzenia badań statystycznych, których wyniki mają charakter oficjalnych danych statystycznych, oraz ustala organizację i tryb prowadzenia tych badań i zakres związanych z nimi obowiązków (art. 1).

Istotną rolę wśród źródeł prawa statystyki publicznej pełnią również akty wykonawcze (rozporządzenia) do ustawy o statystyce publicznej, które w sposób niezbędny uzupełniają materię ustawową regulującą statystykę publiczną. Wśród nich należy wymienić przede wszystkim ustalony przez Radę Ministrów, na podstawie art. 18 ustawy, program badań statystycznych statystyki publicznej.

Organy administracji publicznej prowadzące badania statystyczne

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego jest centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach statystyki. Do ustawowych zadań Prezesa GUS należy m.in. organizowanie i prowadzenie badań statystycznych oraz ustalanie ich metodologii.

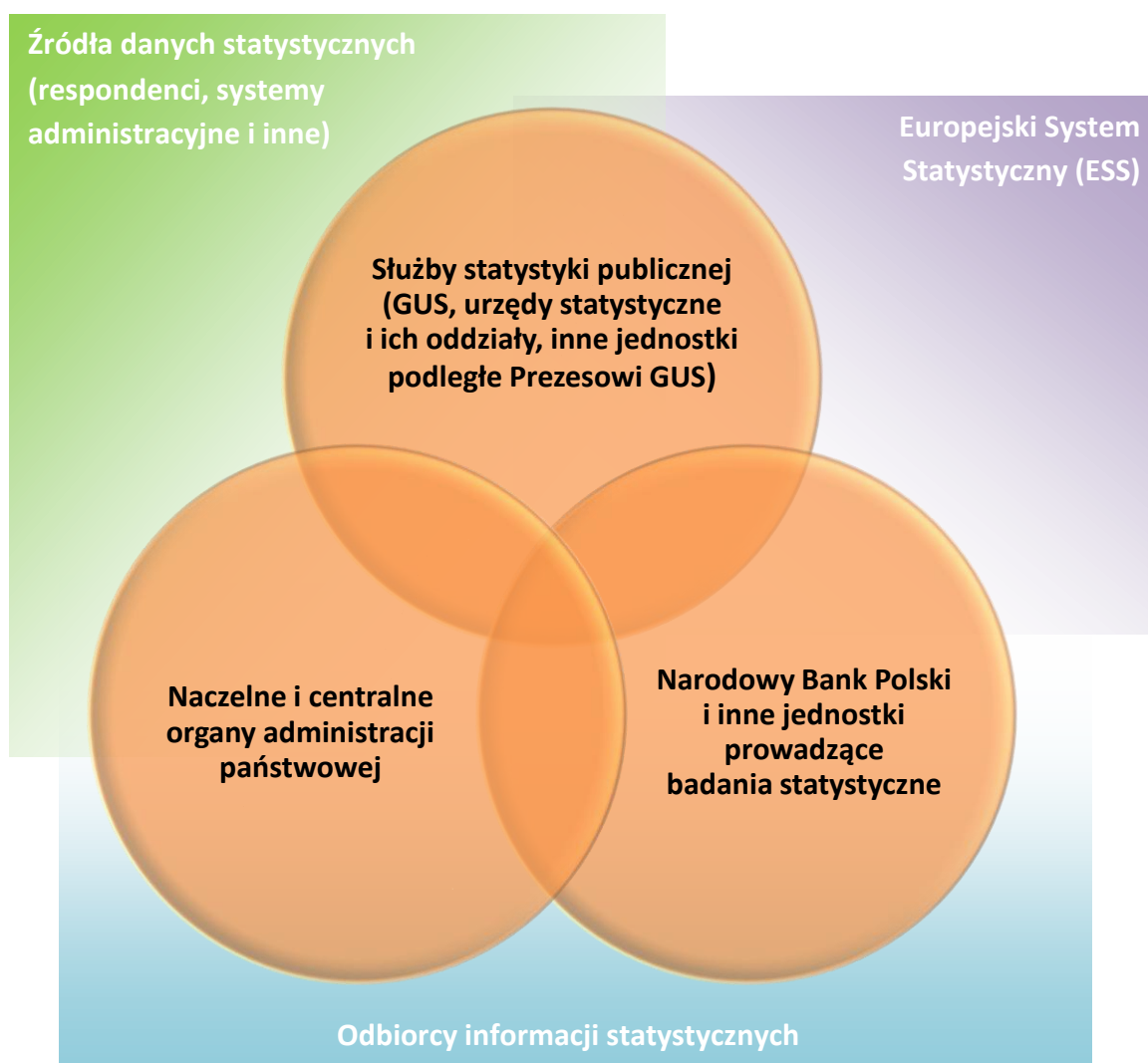
Zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy o statystyce publicznej badania statystyczne statystyki publicznej prowadzi Prezes Głównego Urzędu Statystycznego. Rada Ministrów, na wniosek Rady Statystyki, może także w programie badań statystycznych ustalić, że badanie statystyczne będzie prowadzone przez:

- 1) inny wskazany naczelnym lub centralnym organem administracji państwowej albo Narodowy Bank Polski, o ile badanie to wymaga wiedzy specjalistycznej, którą dysponuje ten organ, albo jeżeli jest on w posiadaniu danych zgromadzonych w innym celu,
- 2) Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego wspólnie z innym wskazanym naczelnym lub centralnym organem administracji państwowej, inną instytucją rządową lub Narodowym Bankiem Polskim albo wojewodą,

- 3) wskazany urząd statystyczny wspólnie z wojewodą albo organem jednostek samorządu terytorialnego na jego wniosek.

Organem opiniodawczo-doradczym w sprawach statystyki działającym przy Prezesie Rady Ministrów jest Rada Statystyki. Do zadań Rady należy m.in. ustalanie, na podstawie propozycji przygotowanej przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, corocznie na każdy następny rok, projektu programu badań statystycznych i przedstawianie go Radzie Ministrów do 30 czerwca każdego roku.

SYSTEM STATYSTYKI PUBLICZNEJ W POLSCE

Organizacja służb statystyki publicznej

Służby statystyki publicznej stanowią Prezes Głównego Urzędu Statystycznego, podlegli mu dyrektorzy urzędów statystycznych, inne jednostki statystyki tworzone w trybie art. 27 ustawy oraz jednostki tworzone w trybie przepisów ustawy o finansach publicznych, dla których funkcję organu założycielskiego pełni Prezes GUS.

Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego powołuje Prezes Rady Ministrów spośród osób wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru. Prezes Rady Ministrów także odwołuje Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Dyrektora urzędu statystycznego powołuje i odwołuje Prezes Głównego Urzędu Statystycznego.

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego wykonuje swoje zadania przy pomocy służb statystyki publicznej, w szczególności Głównego Urzędu Statystycznego oraz urzędów statystycznych.

Organizację Głównego Urzędu Statystycznego określa statut nadany w drodze rozporządzenia przez Prezesa Rady Ministrów, natomiast urzędy statystyczne tworzy i znosi Prezes Głównego Urzędu Statystycznego w drodze zarządzenia. Szczegółowy zakres zadań i organizację urzędu statystycznego określa statut nadany przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w drodze zarządzenia.

Przy Prezesie GUS działają: Naukowa Rada Statystyczna, Kolegium, Komisja Programowa, Komisja Metodologiczna. Prezes może tworzyć w drodze zarządzenia inne niż wymienione komisje i zespoły jako organy opiniodawczo-doradcze o charakterze stałym lub doraźnym, określając cel ich powołania, nazwę, skład, zakres zadań i tryb działania.

Naukowa Rada Statystyczna jest organem opiniodawczo-doradczym Prezesa GUS w sprawach metodologii badań statystycznych. Rada opiniuje i rekomenduje prace metodologiczne zapewniające doskonalenie systemu badań statystycznych.

Komisja Programowa stanowi wsparcie przy przygotowywaniu projektów rocznych programów badań statystycznych statystyki publicznej, w tym przy wypracowaniu tematyki projektów programów badań oraz uzgadnianiu ich z innymi organami prowadzącymi badania statystyczne.

Komisja Metodologiczna jest organem opiniodawczo-doradczym wspierającym dbałość o doskonalenie metodologii badań statystycznych dla podnoszenia jakości informacji statystycznych, drogą oceny istniejących metod badań statystycznych oraz inicjowania nowych rozwiązań metodologicznych i prac naukowo-badawczych związanych z metodologią badań statystycznych.

Podstawą prawną do tworzenia jednostek statystyki publicznej podległych Prezesowi GUS albo jednostek, dla których Prezes GUS pełni rolę organu założycielskiego jest art. 27 ustawy o statystyce publicznej oraz przepisy ustawy o finansach publicznych. Przepis art. 27 ustawy o statystyce publicznej stanowi, że Prezes Głównego Urzędu Statystycznego może tworzyć jednostki obsługi statystyki publicznej określając, w drodze zarządzenia, zakres ich zadań i organizację. Wśród jednostek obsługi statystyki publicznej należy wymienić Centrum Informatyki Statystycznej, Centralną Bibliotekę Statystyczną oraz Zakład Wydawnictw Statystycznych. Wśród jednostek wchodzących

w skład służb statystyki publicznej, tworzonych w trybie przepisów ustawy o finansach publicznych, dla których Prezes GUS pełni rolę organu założycielskiego, funkcjonuje instytucja gospodarki budżetowej Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS.

Polska statystyka publiczna w Europejskim Systemie Statystycznym

Wraz ze wstąpieniem Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej w maju 2004 r. Główny Urząd Statystyczny stał się częścią Europejskiego Systemu Statystycznego (ESS), stanowiącego partnerstwo pomiędzy Eurostatem, narodowymi urzędami statystycznymi oraz innymi organami krajowymi w państwach członkowskich UE odpowiedzialnymi za opracowywanie, tworzenie i rozpowszechnianie statystyki europejskiej. Tym samym polska statystyka publiczna zaczęła funkcjonować jako równoprawny element statystyki europejskiej.

Główny Urząd Statystyczny pełni w ESS rolę organu odpowiedzialnego za koordynowanie wszelkich działań prowadzonych na poziomie krajowym w sprawach dotyczących statystyki europejskiej. Działa także jako punkt kontaktowy Komisji Europejskiej (Eurostatu) w sprawach statystyki. Swą koordynacyjną rolę wypełnia poprzez przygotowywanie, we współpracy z ustawowo uprawnionymi organami, rocznych programów badań statystycznych statystyki publicznej, których wynikiem są oficjalne dane statystyczne. Realizacja części badań ujętych w programie wynika z obowiązującego statystycznego prawodawstwa UE, które RP jako kraj członkowski jest zobligowana wdrażać.

W celu zapewnienia spójności i porównywalności statystyk europejskich przedstawiciele polskiej statystyki publicznej ściśle współpracują z Eurostatem, innymi krajowymi urzędami statystycznymi oraz organami krajowymi – odpowiedzialnymi w krajach członkowskich za opracowywanie, tworzenie i rozpowszechnianie europejskich danych statystycznych – przy tworzeniu statystycznego prawa europejskiego, jego wdrażaniu poprzez prowadzenie stosownych badań i innych prac statystycznych, w wyniku których dostarczane są dane statystyczne o wymaganym zakresie i jakości. Współdziałanie dotyczy również opracowywania koncepcji i metodologii europejskich badań i innych prac statystycznych. Współpraca ta znajduje odzwierciedlenie w aktywnym udziale polskich przedstawicieli w pracach różnych europejskich gremiów statystycznych, m.in. organizowanych przez Eurostat prac grup roboczych i zadaniowych, grup dyrektorów statystyki społecznej i gospodarczej oraz komitetów, w tym Komitetu ds. Europejskiego Systemu Statystycznego oraz Grupy Roboczej Rady UE ds. Statystyki.

Współpraca GUS w ramach ESS umożliwia zacieśnianie więzi, wymianę dobrych praktyk oraz wdrażanie nowych rozwiązań wypracowanych w ramach ESS. Pozwala także stale podnosić jakość statystyki zarówno polskiej, jak i europejskiej. Wzmacnianie współpracy i roli polskiej statystyki publicznej w ESS jest jednym z priorytetowych celów w perspektywie najbliższych kilku lat.

Rozdział II

MISJA I WIZJA POLSKIEJ STATYSTYKI PUBLICZNEJ, CELE STRATEGICZNE DO 2017 ROKU ORAZ OBSZARY ICH REALIZACJI

Misja polskiej statystyki publicznej

Misją statystyki publicznej jest dostarczanie wiarygodnych, rzetelnych, niezależnych oraz wysokiej jakości informacji statystycznych na temat stanu i zmian zachodzących w społeczeństwie, gospodarce i środowisku naturalnym, odpowiadających na potrzeby użytkowników krajowych i międzynarodowych.

Wizja rozwoju

Wizja rozwoju określa sposób działania oraz pozycję, jaką polska statystyka publiczna zamierza osiągnąć do 2017 roku, a także wyznacza wartości, jakimi statystyka publiczna będzie się kierować dążąc do realizacji wizji.

- ◆ Statystyka publiczna będzie pełnić wiodącą rolę w systemie informacyjnym państwa poprzez dostarczanie wysokiej jakości oficjalnych informacji i metainformacji statystycznych, będących podstawą do analiz, prognoz oraz stanowiących wsparcie informacyjne przy podejmowaniu decyzji na różnych szczeblach administracji rządowej i samorządowej oraz w biznesie, a także służących szerokim kręgom społeczeństwa aktywnie uczestniczącego w życiu społeczno-gospodarczym kraju.

- ◆ Tematyka badań prowadzonych w ramach statystyki publicznej oraz zakres udostępnianych i upowszechnianych informacji wynikowych będą w możliwie największym stopniu dostosowane do zmian zachodzących w sytuacji społeczno-gospodarczej kraju i w środowisku naturalnym.
- ◆ Badania statystyczne prowadzone w ramach systemu statystyki publicznej będą w jak najwyższym stopniu zintegrowane pod względem informacyjnym, metodologicznym i organizacyjnym.
- ◆ Udostępniane przez statystykę publiczną w nowoczesny i przyjazny sposób informacje wynikowe będą aktualne oraz dostosowane w możliwie najwyższym stopniu do potrzeb różnych grup odbiorców krajowych i międzynarodowych.
- ◆ Działania statystyki publicznej będą realizowane z uwzględnieniem zasad znowelizowanego Europejskiego Kodeksu Praktyk Statystycznych dla zwiększenia zaufania do niezależności, rzetelności i odpowiedzialności zarówno polskiej statystyki publicznej, jak i Eurostatu, oraz do wiarygodności i jakości tworzonych i upowszechnianych przez nich statystyk.
- ◆ Statystyka publiczna będzie bardziej aktywnym członkiem Europejskiego Systemu Statystycznego, jej przedstawiciele będą w dalszym ciągu uczestniczyć w opracowywaniu wspólnej metodologii badań, z wykorzystaniem najlepszych doświadczeń urzędów statystycznych krajów członkowskich, w tym również polskich, zapewniającej międzynarodową porównywalność wyników badań, ale także ich dostosowanie do potrzeb polskich odbiorców.
- ◆ Główny Urząd Statystyczny i podległe Prezesowi GUS jednostki służb statystyki publicznej będą nowoczesnie zarządzane, co pozwoli na optymalną alokację zasobów kadrowych i finansowych.

Cele strategiczne

Wypełnianie misji statystyki publicznej oraz realizacja wizji rozwoju wymaga sformułowania celów strategicznych, które definiują cele operacyjne w obszarach strategicznych oraz działania operacyjne prowadzące do uzyskania oczekiwanych rezultatów.

Wyznaczone przez polską statystykę publiczną cele strategiczne są ze sobą wzajemnie powiązane, adekwatnie do tego jak powiązane i spójne powinny być działania w różnych obszarach strategicznych dla osiągnięcia nadrzędnego celu zawartego w misji – udostępniania w profesjonalny sposób informacji statystycznych o możliwie wysokich parametrach jakości. Realizacja założonych celów strategicznych obejmie zespół działań prowadzących do sukcesywnego udoskonalania systemu statystyki publicznej w sposób spójny z programami rozwoju infrastruktury informacyjnej państwa oraz programem rozwoju Europejskiego Systemu Statystycznego.

Cele strategiczne polskiej statystyki publicznej do 2017 roku przedstawiają się następująco:

◆ ***Wzmocnienie roli polskiej statystyki publicznej na arenie międzynarodowej oraz umocnienie pozycji profesjonalnego lidera w dostarczaniu wiarygodnych, rzetelnych i niezależnych informacji statystycznych w kraju***

Polska statystyka publiczna jest autonomiczną częścią globalnego systemu statystycznego, dostarczającą informacji dla ONZ i innych organizacji międzynarodowych. Od maja 2004 r. jest częścią składową Europejskiego Systemu Statystycznego (ESS) koordynowanego przez Eurostat. Badania prowadzone przez kraje członkowskie w ramach ESS realizowane są według uzgodnionej, wspólnej metodologii pozwalającej uzyskać porównywalne wyniki. Celem polskiej statystyki publicznej jest zapewnienie jej pozycji aktywnego uczestnika ESS. Przedstawiciele polskiej statystyki będą brali czynny udział w pracach europejskich statystycznych struktur decyzyjnych oraz w pracach grup roboczych, których zadaniem jest przygotowanie badań i europejskich aktów prawnych regulujących te badania. Jednocześnie będą promować wypracowane przez polską statystykę publiczną innowacyjne rozwiązania metodologiczne, nowego typu opracowania analityczne, pionierskie wdrożenia międzynarodowych badań statystycznych, zaangażowanie Polski we współpracę rozwojową, w tym pomoc ekspercką wspierającą rozwój statystyki publicznej w krajach Partnerstwa Wschodniego.

Ważnym celem jest wzmocnienie pozycji oraz pozytywnego wizerunku statystyki publicznej w kraju jako rzetelnego, wiarygodnego i niezależnego źródła informacji. GUS zamierza kontynuować rozpoczęte już działania modernizujące statystykę publiczną w kierunku coraz lepszego zaspokajania potrzeb instytucjonalnych oraz potrzeb użytkowników indywidualnych. Działania te będą polegać m.in. na dostarczaniu zintegrowanych opracowań statystycznych oraz wskaźników wspierających tworzenie i monitorowanie polityk publicznych zarówno na poziomie ogólnopolskim, jak i regionalnym, a także na zwiększeniu dostępności informacji dla odbiorców indywidualnych, w tym poprzez szersze udostępnianie informacji wynikowych przez Internet. Jednocześnie użytkownicy będą informowani o stosowanych w GUS procedurach zapewniających wysoką jakość danych – zgodną ze standardami UE, w tym z zasadami Europejskiego Kodeksu Praktyk Statystycznych.

Zostaną rozszerzone działania prowadzące do udoskonalenia i unowocześnienia systemu komunikacji z użytkownikami i respondentami, w tym wdrożenie nowoczesnych form przekazywania informacji, prowadzenie na szeroką skalę akcji informacyjnej dotyczącej bezpieczeństwa danych statystycznych, wprowadzenie badania satysfakcji klientów. Zintensyfikowana zostanie promocja produktów i usług świadczonych przez statystykę.

Realizowane będą prace zmierzające do zbudowania systemu edukacji statystycznej społeczeństwa, mającego za zadanie podnoszenie wiedzy w zakresie metodologii badań

i właściwej interpretacji danych statystycznych oraz zwiększanie świadomości społecznej na temat znaczenia oficjalnych badań statystycznych dla funkcjonowania państwa i rozwoju kraju.

◆ ***Wzmocnienie pozycji statystyki publicznej w systemie informacyjnym państwa***

Statystyka publiczna stanowi jeden z podstawowych, publicznych systemów składających się na system informacyjny państwa i nie tylko dostarcza ogromnego zakresu informacji statystycznych zapewniających bezpieczeństwo informacyjne państwa, gospodarki i społeczeństwa, ale również tworzy istotne narzędzia dla koordynacji i integracji innych systemów informacyjnych w postaci rejestrów urzędowych, standardów i klasyfikacji, definicji pojęć, mierników kategorii społeczno-gospodarczych itp.

Realizacja oficjalnych badań w ramach systemu statystyki publicznej przez naczelne i centralne organy administracji państwowej, Narodowy Bank Polski oraz inne upoważnione ustawowo jednostki wymaga doskonalenia spójności i integralności prowadzonych badań pod względem tematycznym, metodologicznym i organizacyjnym. Prezes GUS dysponuje narzędziami do koordynacji metodologicznej badań w postaci obligatoryjnych standardów metainformacyjnych i metodologicznych oraz do koordynacji tematycznej – w postaci rocznych programów badań statystycznych. GUS podejmie działania zmierzające do szerszego stosowania tych narzędzi, co pozwoli na uzyskanie wyników komplementarnych badań o lepszej porównywalności, umożliwi szerszą wymianę informacji oraz wykorzystanie wyników badań do kompleksowych analiz. Wartością dodaną będzie również optymalizacja obciążeń i kosztów ponoszonych zarówno przez respondentów, jak i poszczególne organy i instytucje prowadzące badania statystyczne.

Kolejnym ważnym obszarem wymagającym czynnego udziału GUS jest kształtowanie już istniejących i tworzonych systemów informacyjnych państwa, mając na uwadze stosowanie w nich standardów identyfikacyjnych, klasyfikacyjnych oraz, wtedy gdy to możliwe, standardów definicyjnych w celu stworzenia możliwości wykorzystania gromadzonych tam informacji jako źródłowych danych dostarczających wiedzy o zjawiskach i procesach społecznych i ekonomicznych, w tym jako ważnego źródła danych dla badań statystycznych statystyki publicznej. Jest to również zgodne z intencją Komisji Europejskiej w zakresie projektowanych zmian legislacyjnych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie statystyk europejskich, które umacniają prawo krajowych urzędów statystycznych do korzystania z danych administracyjnych systemów informacyjnych oraz możliwość wpływu na kształtowanie ich zawartości informacyjnej. Obserwowany w ostatnich latach rozwój systemów administracyjnych, przy ich jednoczesnym zróżnicowaniu, wymaga zwiększenia koordynacyjnej roli Prezesa GUS i prowadzenia działań zapewniających harmonijne współdziałanie tych systemów. Zostaną przeprowadzone prace zmierzające do zmiany ustawy

o statystyce publicznej w tym zakresie. Zintensyfikowana zostanie współpraca z gestorami systemów administracyjnych.

◆ ***Kontynuowanie rozwoju metodologii badań statystycznych oraz wprowadzanie nowej tematyki badawczej odpowiadającej potrzebom użytkowników krajowych i międzynarodowych, w tym priorytetom europejskiego programu statystycznego na lata 2013-2017***

Z uwagi na rosnące potrzeby informacyjne, zarówno krajowe, jak i wynikające z zobowiązań międzynarodowych, a także związane ze zmianami zachodzącymi w procesach oraz zjawiskach gospodarczych i społecznych, przeglądowi tematycznemu i metodologicznemu będą poddawane poszczególne dziedziny tematyczne statystyki publicznej. Przegląd tematyczny badań będzie zmierzał do objęcia obserwacją statystyczną nowych zjawisk i procesów oraz do wygaszania i rezygnacji z badań o tematyce nie mającej istotnego znaczenia dla charakterystyki obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. Wyniki tych przeglądów znajdą odzwierciedlenie w pracach metodologicznych uwzględniających również wykorzystanie nowoczesnych metod i technik statystycznych, a w konsekwencji – w tematyce rocznych programów badań statystycznych statystyki publicznej. Badania prowadzone przez polską statystykę publiczną będą uwzględniały priorytety badawcze sformułowane w europejskim programie statystycznym na lata 2013-2017. Realizacja przez Polskę, jak i przez inne kraje europejskie, głównych założeń tego programu pozwoli na uzyskanie danych do monitorowania, rozwoju i oceny polityki Unii Europejskiej. Jednocześnie przyczyni się do usprawnienia monitorowania procesów rozwojowych i efektów polityk krajowych, w szczególności uwzględniając wymiar terytorialny zjawisk.

◆ ***Udoskonalenie procesu produkcji statystycznej i udostępniania danych***

Stawianie coraz większych wymagań informacyjnych przed statystyką publiczną zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym, wymusza konieczność zwiększenia efektywności procesu produkcji statystycznej oraz towarzyszących mu procesów organizacyjnych i koordynacyjnych. Stosowanie właściwych procedur statystycznych, nowoczesnych metod i narzędzi na wszystkich etapach badania – począwszy od jego planowania poprzez gromadzenie, przetwarzanie, opracowywanie i analizowanie danych oraz udostępnianie wyników – w oparciu o polski Zintegrowany Model Realizacji Badań Statystycznych (ZMRBS), opracowany na podstawie modelu GSBPM (*Generic Statistical Business Process Model*), jest podstawą powodzenia w osiągnięciu odpowiedniej jakości produktów procesu

statystycznego. Wdrożenie zestandaryzowanych i zintegrowanych procesów pracy do realizacji badań statystycznych pozwala na optymalną alokację zasobów.

Udoskonalenie procesu udostępniania informacji wraz z właściwymi metainformacjami, poprzez zastosowanie nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych, z umożliwieniem (w razie potrzeby) korzystania także z tradycyjnej formy papierowej, jest gwarancją stworzenia warunków szerokiej dostępności i przejrzystości informacji statystycznych dla różnych grup użytkowników o zróżnicowanym poziomie potrzeb, wiedzy i umiejętności. Zostaną podjęte działania zmierzające do wdrożenia w możliwie najszerszym zakresie elektronicznych form udostępniania danych, w szczególności stworzenia publicznych baz danych, które wraz z opisującymi je metadanymi będą dostępne dla odbiorców przez dowolną przeglądarkę internetową. Przyjazny interfejs oraz rozbudowana funkcjonalność systemu udostępniania umożliwią łatwy i szybki dostęp do opracowań, raportów i tablic predefiniowanych lub samodzielne wyszukiwanie, analizę i prezentację graficzną danych, zgodnie z potrzebami informacyjnymi użytkownika.

◆ ***Udoskonalenie systemu zarządzania organizacją i zasobami ludzkimi służb statystyki publicznej***

Liczba i złożoność wyzwań stawianych przed statystyką publiczną wymaga nowoczesnego i efektywnego zarządzania. System zarządzania jednostkami wchodzącymi w skład służb statystyki publicznej, tj. GUS i podległymi Prezesowi GUS jednostkami organizacyjnymi, zostanie oparty o procedury kontroli zarządczej i będzie stanowił ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy. Kontrola zarządcza będzie zmierzała również do przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania, efektywności i skuteczności przepływu informacji oraz zarządzania ryzykiem.

System zarządzania kadrami służb statystyki publicznej będzie oparty o model, w którym podstawą zarządzania potencjałem ludzkim będą zdefiniowane kompetencje. Wprowadzony model kompetencji zostanie zintegrowany z dotychczas prowadzoną polityką personalną oraz ze zdefiniowaną misją i wizją statystyki publicznej, a zarządzanie kadrami będzie w większym stopniu wspierało realizację celów strategicznych statystyki publicznej. Prawidłowo określone kompetencje stanowią podstawę większości procesów kadrowych, np. rekrutacji, oceny pracowniczej, zarządzania talentami, ścieżek kariery i rozwoju. Dla podnoszenia wiedzy i rozwoju pracowników opracowane programy szkoleniowe będą poprzedzane diagnozą luk kompetencyjnych.

Obszary strategiczne

Sformułowane cele strategiczne do 2017 roku przekładają się na cele operacyjne i działania rozwojowe, skoncentrowane w następujących sześciu obszarach strategicznych:

Obszar 1

Polska statystyka publiczna na arenie krajowej i międzynarodowej

Działania rozwojowe w tym obszarze będą dotyczyły między innymi wypracowania strategii współpracy międzynarodowej umożliwiającej wzrost udziału i roli polskiej statystyki publicznej w Europejskim Systemie Statystycznym, zwiększenia promocji polskiej statystyki publicznej na arenie międzynarodowej oraz promocji produktów i usług świadczonych przez statystykę w kraju, wzmacniania pozycji i pozytywnego wizerunku statystyki publicznej jako rzetelnego, wiarygodnego i niezależnego źródła informacji statystycznych, poprawy współpracy i komunikacji z respondentami i użytkownikami informacji statystycznych oraz wypracowania i wdrożenia koncepcji systemu edukacji statystycznej.

Obszar 2

Integracja systemu statystyki publicznej

W tym obszarze strategicznym realizowane będą działania zmierzające do wzmocnienia koordynacyjnej roli Prezesa GUS w systemie statystyki publicznej poprzez niezbędne zmiany prawne, standaryzację badań statystycznych statystyki publicznej i standaryzację administracyjnych systemów informacyjnych.

Obszar 3

Modernizacja badań statystycznych

Realizacja celów w tym obszarze będzie związana z osiągnięciem większej zdolności do rozpoznawania potrzeb informacyjnych użytkowników i elastycznego reagowania na ich potrzeby w zakresie tematyki badawczej. Rozwój badań statystycznych, wsparty niezbędnymi pracami metodologicznymi, będzie zmierzał do objęcia obserwacją statystyczną nowych zjawisk oraz zmian w sferze społecznej i ekonomicznej, a także będzie uwzględniał priorytety badawcze sformułowane w europejskim programie statystycznym na lata 2013-2017. Pozwoli to na zapewnienie bezpieczeństwa informacyjnego odbiorcom krajowym i zagranicznym, m.in. w zakresie danych do konstruowania, monitorowania, rozwoju i oceny efektów polityki krajowej i europejskiej.

Obszar 4

Zbieranie, przetwarzanie i analiza danych statystycznych

Działania rozwojowe w tym obszarze będą zmierzały do: ułatwienia i usprawnienia procesu produkcji statystycznej (nowa organizacja procesu badawczego opartego na Zintegrowanym Modelu Realizacji Badań Statystycznych, budowa systemu metainformacji statystycznych, doskonalenie metod zbierania danych), zmniejszenia obciążeń respondentów (szerokie wykorzystanie danych administracyjnych, integracja i uproszczenie sprawozdawczości, poszukiwanie nowych źródeł danych), poprawy jakości informacji statystycznych (wdrożenie systemu zarządzania jakością statystyki) oraz do zwiększenia analitycznego wykorzystania danych statystycznych (wdrożenie systemu wspomaganie analiz, poszerzenie zakresu analiz społeczno-gospodarczych, wzmocnienie studiów makroekonomicznych, współpraca analityczna zespołów badawczych z GUS, US i środowisk naukowych).

Obszar 5

Udostępnianie informacji statystycznych

Obszar ten dotyczy działań zmierzających do zapewnienia określonym grupom użytkowników szerokiego, łatwego i szybkiego dostępu do informacji i metainformacji statystycznych, dostosowanych do ich potrzeb, zgodnie z opracowanymi standardami upowszechniania danych statystycznych i przy wykorzystaniu elektronicznych form udostępniania oraz nowych metod komunikacji społecznej. Znaczna część działań będzie skoncentrowana na stworzeniu użytkownikom możliwości samodzielnego wyszukiwania i analizowania danych wprost z udostępnionych publicznych baz danych i metadanych statystycznych.

Obszar 6

Zarządzanie zasobami statystyki publicznej

Działania rozwojowe w tym obszarze będą koncentrowały się na opracowaniu i wdrożeniu nowej koncepcji zarządzania organizacją i jej zasobami, z uwzględnieniem wypracowania racjonalnej polityki zarządzania zasobami ludzkimi, właściwego podziału zadań i kompetencji między jednostkami organizacyjnymi, zwiększenia samodzielności i odpowiedzialności decyzyjnej jednostek służb statystyki publicznej i poprawy współpracy między nimi oraz na opracowaniu i wdrożeniu zintegrowanego systemu informatycznego dla statystyki publicznej, dostosowanego do potrzeb wynikających z nowej organizacji badań i uwzględniającego doświadczenia spisowe. Całość zagadnień informatycznych znajdzie odzwierciedlenie w oddzielnym dokumencie omawiającym kierunki rozwoju informatyki w GUS – spójnym z kierunkami rozwoju statystyki publicznej.

Rozdział III

KIERUNKI ROZWOJU POLSKIEJ STATYSTYKI PUBLICZNEJ DO 2017 ROKU WEDŁUG OBSZARÓW STRATEGICZNYCH

Obszar 1

**Polska statystyka publiczna na arenie krajowej
i międzynarodowej**

◆ *Wzmocnienie pozycji polskiej statystyki publicznej na arenie międzynarodowej*

Stan obecny

Polska statystyka publiczna jest kluczowym elementem systemu informacyjnego państwa, a prowadzone w jej ramach badania dostarczają danych statystycznych służących do kształtowania, realizacji i monitorowania polityki społecznej i gospodarczej. Jest ona również równoprawnym elementem statystyki europejskiej i światowej, a jej obraz jest budowany od wielu dziesięcioleci poprzez działania Głównego Urzędu Statystycznego na arenie międzynarodowej. Sprawowanie przez Polskę w drugiej połowie 2011 r. przewodnictwa w Radzie UE pozytywnie wpłynęło na odbiór polskiej statystyki publicznej w kraju i za granicą. Utrzymanie pozytywnego wizerunku polskiej statystyki publicznej na arenie międzynarodowej i wzmocnienie jej pozycji wymaga zintensyfikowania przez Główny Urząd Statystyczny działań w obszarze szeroko pojętej współpracy międzynarodowej oraz promocji polskiej statystyki publicznej za granicą.

Planowane działania rozwojowe

- Zwiększenie efektywności udziału służb statystyki publicznej w pracach międzynarodowych grup i zespołów.

Statystyka polska ma swoje stałe miejsce w statystyce międzynarodowej, wyrażające się m.in. poprzez udział jej reprezentantów w pracach międzynarodowych grup i zespołów. W najbliższych latach jednym z ważniejszych działań GUS w tym zakresie będzie zintensyfikowanie udziału w międzynarodowych zespołach zadaniowych, w szczególności

w ramach Europejskiego Systemu Statystycznego (ESS), powoływanych do opracowania konkretnych rozwiązań, przygotowania metodologii badań, tworzenia narzędzi badawczych oraz udziału w różnego rodzaju projektach statystycznych. Stanowią one forum, na którym polska statystyka może prezentować swój potencjał badawczy oraz możliwości rozwoju, a także wpływać na kształt statystyki europejskiej i światowej.

Pozycja i wizerunek polskiej statystyki będzie wzmocniany także poprzez promowanie wypracowanych przez polską statystykę publiczną innowacyjnych rozwiązań metodologicznych, nowego typu opracowań analitycznych czy pionierskich wdrożeń nowych międzynarodowych badań statystycznych. Aktywny udział w dyskusjach oraz prezentowanie stanowisk uwzględniających cele i zadania polskiej statystyki publicznej pozwoli na bardziej skuteczne uczestnictwo Polski w procesie podejmowania decyzji w ramach ESS.

W tym kontekście konieczne jest zapewnienie wsparcia analityczno-informacyjnego dla osób uczestniczących w spotkaniach międzynarodowych oraz wzmocnienie koordynacji prac związanych z przygotowaniem stanowisk polskiej statystyki publicznej.

- Wzmocnienie współpracy w ramach „Partnerstwa Wschodniego”.

„Partnerstwo Wschodnie” realizuje Europejską Politykę Sąsiedztwa w odniesieniu do Ukrainy, Mołdawii, Azerbejdżanu, Armenii, Gruzji i Białorusi. Jego celem jest przyspieszenie politycznego stowarzyszenia i dalszej gospodarczej integracji Unii Europejskiej z jej państwami partnerskimi. W najbliższych latach działania ze strony GUS w tym obszarze będą koncentrowały się na udzielaniu pomocy merytorycznej krajom „Partnerstwa Wschodniego” w zakresie transformacji ich systemów statystycznych i implementacji standardów europejskich. Aby wzmocnić tę współpracę konieczne jest wypracowanie zasad udzielania wsparcia (wizyty studyjne, konsultacje, staże, pomoc w opracowaniu podręczników metodologicznych) oraz wzmocnienie zaplecza eksperckiego.

- Zintensyfikowanie współpracy transgranicznej.

Początki współpracy transgranicznej w dziedzinie statystyki w ramach istniejących euroregionów sięgają połowy lat dziewięćdziesiątych dwudziestego wieku. Obecnie należy rozważyć podjęcie nowych inicjatyw w tym zakresie, dotyczących m.in. prowadzenia wspólnych badań statystycznych, udostępniania danych, tworzenia opracowań i analiz.

- Organizowanie międzynarodowych konferencji i spotkań roboczych.

Jednym ze środków prezentacji i popularyzacji dokonań i osiągnięć polskiej statystyki publicznej, a także wzmocnienia jej wizerunku wśród różnych grup odbiorców jest organizowanie wydarzeń statystycznych o charakterze międzynarodowym. Umożliwiają one wymianę doświadczeń oraz nawiązanie i umocnienie kontaktów w ramach międzynarodowej społeczności statystyków, ekonomistów, dziennikarzy, naukowców.

- Organizowanie staży dla pracowników urzędów statystycznych krajów spoza UE.

Organizowanie krótko- i długoterminowych staży dla statystyków z innych urzędów jest ważnym czynnikiem wsparcia dla krajów spoza UE, które dopiero budują swój potencjał statystyczny i są w trakcie harmonizacji statystyk krajowych ze statystyką europejską. Polska

statystyka publiczna może stanowić pozytywny przykład transformacji narodowego systemu statystycznego i dostosowania go do wymagań ESS. Taka forma współpracy międzynarodowej przyniesie wymierne korzyści nie tylko stażystom, ale również polskim statystykom, którzy zdobędą nowe doświadczenia w zakresie organizowania i prowadzenia staży i szkoleń.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Zwiększenie liczby przedstawianych przez statystyków polskich na forach międzynarodowych referatów, prezentacji i innego typu materiałów ukazujących dorobek i doświadczenie polskiej statystyki publicznej i jej udział w tworzeniu statystyki europejskiej i światowej w obszarach istotnych dla ich dalszego rozwoju.
- Bardziej aktywny udział polskich służb statystyki publicznej w pracach międzynarodowych grup i zespołów poprzez wzmocnienie przygotowania merytorycznego do spotkań, negocjowanie rozwiązań korzystnych z punktu widzenia polskiej statystyki publicznej oraz bardziej skuteczne reprezentowanie jej interesów.
- Udział statystyki w realizacji Europejskiej Polityki Sąsiedztwa.
- Prowadzenie porównawczych badań międzynarodowych, prezentacja wyników w publikacjach obcojęzycznych, zapewnienie danych dla Polski w międzynarodowych bazach danych.
- Wprowadzenie międzynarodowych konferencji organizowanych przez polską statystykę publiczną do kalendarium spotkań i konferencji organizowanych przez instytucje statystyczne w Europie i na świecie, co wzmocni wizerunek polskiej statystyki publicznej na arenie międzynarodowej.
- Włączenie polskiej statystyki publicznej do działań edukacyjnych statystyki europejskiej i światowej.

◆ *Wzmocnienie pozycji statystyki publicznej jako głównego, rzetelnego, wiarygodnego i niezależnego źródła informacji statystycznych w kraju; poprawa współpracy i komunikacji z respondentami oraz użytkownikami informacji statystycznych*

Stan obecny

Na pozycję i pozytywny wizerunek statystyki publicznej wpływają w dużej mierze: stopień zaspokojenia potrzeb użytkowników krajowych i zagranicznych oraz opinia kreowana przez media. Istotne znaczenie ma również współpraca z przedstawicielami świata nauki, stwarzająca możliwość doskonalenia metodologii badań oraz opracowywanych na ich podstawie analiz statystycznych.

Jedną z form badania stopnia zaspokojenia potrzeb użytkowników są okresowe lub stałe ankietowe badania satysfakcji, które obecnie są realizowane z niewystarczającą częstotliwością.

Znacznie częstsza i intensywniejsza jest współpraca z mediami (konferencje prasowe, wywiady, rzecznik prasowy Prezesa GUS wspierany przez wydział prasowy, dodatkowe kanały obsługi).

Współpraca ze środowiskiem naukowym, wymiana doświadczeń i stosowanie metod naukowych w badaniach statystycznych są w statystyce publicznej prowadzone od dawna. Zakres i zasady tej współpracy znajdują wyraz w porozumieniach i umowach zawieranych przez Prezesa GUS z władzami wielu uczelni w całym kraju. Informacja o ścisłej współpracy GUS i urzędów statystycznych ze środowiskiem naukowym nie jest jednak w wystarczającym stopniu rozpowszechniona wśród odbiorców danych statystycznych. Dla lepszego dostosowania tematyki badań statystycznych do przewidywanych nowych zjawisk i zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej oraz dla dalszego doskonalenia jakości produktów i usług dostarczanych przez statystykę publiczną istnieje potrzeba pogłębiania współpracy ze środowiskiem naukowym.

Planowane działania rozwojowe

- Antycypowanie potrzeb użytkowników, w tym mediów, i oferowanie nowych produktów i funkcjonalności systemu ich udostępniania.
- Szersza współpraca ze środowiskiem naukowym w zakresie:
 - rozpoznawania nowych zjawisk społeczno-ekonomicznych, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w tematyce badań statystycznych,
 - doskonalenia metodologii badań oraz jakości analiz statystycznych.
- Zawieranie nowych porozumień i umów z uczelniami i instytutami naukowymi.
- Szersze informowanie odbiorców informacji statystycznych o jakości oferowanych przez statystykę publiczną produktów i usług, w tym o naukowych podstawach metodologii badań statystycznych.
- Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych na temat użyteczności wyników badań statystycznych statystyki publicznej oraz ich dostępności.
- Intensyfikacja współpracy z mediami.
- Współpraca rzecznika prasowego Prezesa GUS z rzecznikami narodowych urzędów statystycznych innych krajów oraz Eurostatu w ramach Press-net.
- Okresowe badanie satysfakcji użytkowników i wykorzystanie wyników badania w modernizacji prac statystycznych.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Zwiększenie stopnia zaspokojenia potrzeb informacyjnych użytkowników.
- Udoskonalenie metodologii badań oraz zakresu i jakości analiz statystycznych w oparciu o podstawy naukowe.
- Ułatwienie i rozszerzenie dostępności informacji statystycznych.

- Udoskonalenie systemu komunikacji z respondentami i użytkownikami informacji statystycznych, w tym rozbudowa pozytywnych kontaktów z mediami.
- Zwiększenie publicznej świadomości na temat rzetelności, niezależności, jakości oraz użyteczności oficjalnych statystyk.

◆ *Zbudowanie systemu edukacji statystycznej stanowiącego źródło wiedzy statystycznej dla respondentów i użytkowników informacji statystycznych, a także narzędzie do podnoszenia kwalifikacji pracowników służb statystyki publicznej*

Stan obecny

Istnieje potrzeba zbudowania kompleksowego systemu edukacji statystycznej ukierunkowanego na beneficjentów zewnętrznych (respondentów i użytkowników informacji statystycznej) oraz wewnętrznych (pracowników służb statystyki publicznej). Odbiorcy informacji udostępnianych przez GUS muszą mieć odpowiedni poziom wiedzy w dziedzinie statystyki, by informacje statystyczne zrozumieć, przetworzyć i właściwie zinterpretować oraz wykorzystać. Z kolei respondenci, będący źródłem informacji, powinni posiadać umiejętność prawidłowego pozyskania, przetwarzania i przekazywania informacji statystycznej. Pracownicy służb statystyki publicznej powinni systematycznie aktualizować posiadaną wiedzę oraz podnosić swoje kwalifikacje.

Planowane działania rozwojowe

- Opracowanie zróżnicowanej oferty szkoleń zarówno tradycyjnych, jak i e-learning (zdalnych), a także w systemie blended-learning (wsparcie szkoleń tradycyjnych szkoleniami e-learning), dedykowanych odbiorcom zewnętrznym i wewnętrznym.
- Wykorzystywanie możliwości oferowanych przez media tradycyjne oraz tzw. nowe media w celu upowszechniania wiedzy o statystyce publicznej, jej roli w demokratycznym państwie i gospodarce oraz o różnych aspektach jej zastosowania.
- Upublicznianie wiedzy o systemie statystyki publicznej poprzez prowadzenie otwartych wykładów z obszarów statystyki publicznej dla różnych grup odbiorców, popularyzację wizyt studyjnych i praktyk zawodowych w GUS i urzędach statystycznych, uczestnictwo w masowych i lokalnych imprezach edukacyjnych.
- Skoordinowanie działań edukacyjnych urzędów statystycznych i komórek GUS ukierunkowanych na poszczególne grupy beneficjentów Systemu Edukacji Statystycznej.

Przedstawione działania stanowią reprezentatywny wybór działań przewidzianych do realizacji w ramach projektowanego obecnie systemu edukacji statystycznej i będą podlegały monitoringowi oraz stałemu rozwojowi.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Podwyższenie poziomu wiedzy statystycznej różnych grup odbiorców informacji statystycznych.
- Podwyższenie jakości sprawozdań i ankiet przekazywanych przez respondentów.
- Zwiększenie zainteresowania i stopnia ukształtowania nawyków korzystania z informacji i wyników badań statystycznych na wszystkich etapach edukacji i rozwoju zawodowego.
- Szersze wykorzystywanie zasobów statystyki publicznej przez poszczególne grupy potencjalnych użytkowników informacji statystycznej.
- Podniesienie poziomu kompetencji oraz jakości pracy pracowników służb statystyki publicznej.

Obszar 2

Integracja systemu statystyki publicznej

◆ ***Przeprowadzenie zmian prawnych wzmacniających koordynacyjną rolę Prezesa GUS w systemie statystyki publicznej***

Stan obecny

Obowiązująca ustawa o statystyce publicznej została uchwalona 29 czerwca 1995 r. Od tego czasu w istotny sposób zmieniły się warunki wewnętrzne i zewnętrzne funkcjonowania statystyki publicznej. Nowe zjawiska zachodzące w otoczeniu oraz wyzwania stawiane przed statystyką publiczną powodują, że niezbędne jest przeprowadzenie kompleksowych zmian w ustawie i aktach wykonawczych regulujących działalność polskiej statystyki publicznej, z uwzględnieniem rozwiązań wynikających z uczestnictwa Polski w europejskim systemie statystycznym i prawnym.

Planowane działania rozwojowe

- Wprowadzenie nowej ustawy o statystyce publicznej, regulującej funkcjonowanie systemu statystyki publicznej oraz wzmacniającej koordynacyjną rolę Prezesa GUS w tym systemie.

Planowane zmiany będą dotyczyć m.in.:

- zwiększenia koordynacyjnej roli Prezesa GUS w systemie informacyjnym państwa oraz jego roli w sprawach statystyki na arenie międzynarodowej,
- wzmocnienia roli Prezesa GUS w zakresie badań wspólnych prowadzonych z innym organem,
- konsultowania z Prezesem GUS zmian w dotychczas funkcjonujących rejestrach urzędowych oraz w zakresie tworzenia rejestrów, systemów informacyjnych itp.,
- wzmocnienia roli Prezesa GUS w kontekście przepisów ustawy o ochronie danych osobowych (regulacja w zakresie upoważnień do przetwarzania danych osobowych zbieranych w badaniach statystycznych, zbiorów danych zgłaszanych do GIODO) oraz ustawy o dostępie do informacji publicznej (regulacja w zakresie odmowy udostępnienia danych zbieranych do celów statystycznych),
- przygotowywania wykazu zmiennych – w miejsce obowiązujących dotychczas na podstawie rozporządzenia Prezesa RM wzorów formularzy – w taki sposób, aby możliwe było zbieranie danych od jednego podmiotu na możliwie najmniejszej liczbie formularzy.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Wzmocnienie koordynacyjnej roli Prezesa GUS w systemie informacyjnym Państwa.
- Zapewnienie pełnej spójności z prawem europejskim w zakresie statystyki.

◆ Koordynacja i standaryzacja badań prowadzonych w systemie polskiej statystyki publicznej

Stan obecny

System statystyki publicznej w Polsce charakteryzuje się dużą liczbą uczestników (służby statystyki publicznej, tj. Prezes GUS i podległe mu jednostki, naczelne i centralne organy administracji państwowej oraz inne jednostki prowadzące badania statystyczne), między którymi występuje szeroki zakres wzajemnych relacji i powiązań. Ścisłe współpracuje również z ogromną liczbą respondentów i użytkowników informacji statystycznych.

Dla prawidłowego i sprawnego funkcjonowania systemu statystyki publicznej, warunkującego systematyczne dostarczanie użytkownikom rzetelnych informacji, konieczna jest integracja tego systemu. Jednym z istotnych elementów integracji systemu statystyki publicznej jest koordynacja i standaryzacja badań.

Planowane działania rozwojowe

- Wypracowanie zasad, procedur oraz narzędzi wspomagających i koordynujących współpracę między jednostkami prowadzącymi badania w ramach statystyki publicznej, w tym zaprojektowanie systemu informatycznego, wspomagającego opracowywanie programu badań statystycznych statystyki publicznej (pbssp) i prac okołoprogramowych, do którego dostęp miałyby wszystkie jednostki autorskie badań, w tym także spoza służb statystyki publicznej.
- Wypracowanie wspólnych, dla GUS i jednostek prowadzących badania statystyczne w resortach, jednolitych standardów organizacyjnych w zakresie prowadzenia badań i rozpowszechniania informacji statystycznych.
- Dążenie do harmonizacji stosowanej w systemie statystyki publicznej metodologii oraz standardów klasyfikacyjnych i informacyjnych (metainformacje).
- Integracja działań GUS i resortów w pracach na rzecz ujednoczenia, unowocześnienia i usprawnienia procesu gromadzenia danych statystycznych (elektronizacja sprawozdawczości) oraz unikania nadmiernego obciążania respondentów.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Podniesienie skuteczności i efektywności współpracy służb statystyki publicznej i innych organów prowadzących badania statystyczne w ramach systemu statystyki publicznej, w tym usprawnienie procesu uzgodnień projektu pbspp na poszczególnych etapach jego opracowywania.
- Zwiększenie porównywalności danych statystycznych zbieranych przez GUS i resorty zarówno w ramach prowadzonych badań statystycznych, jak i w administracyjnych systemach informacyjnych oraz zwiększenie możliwości wymiany tych danych w ramach systemu statystyki publicznej.
- Możliwość tworzenia spójnych analiz i prognoz, opartych na zestandaryzowanym zasobie informacyjnym.

◆ *Udoskonalenie narzędzi umożliwiających standaryzację rejestrów administracyjnych wykorzystywanych jako źródło informacji dla statystyki publicznej*

Stan obecny

Dotychczas obowiązujące uregulowania prawne w zakresie stosowania w rejestrach administracyjnych numeru identyfikacyjnego REGON (identyfikacja podmiotu) oraz oznaczeń jednostek podziału terytorialnego opartych o Rejestr TERYT (identyfikacja adresowa), tj. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 października 2005 r. w sprawie minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w formie elektronicznej (Dz.U. Nr 214 poz. 1781), nie były w pełni przestrzegane przez jednostki odpowiedzialne za poszczególne systemy administracyjne. Z tego m.in. powodu projektowane są w Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji zmiany w tej dziedzinie zmierzające do stworzenia regulacji dotyczących Krajowych Ram Interoperacyjności.

Art. 40 ustawy o statystyce publicznej z dnia 29 czerwca 1995 r. nakłada na Prezesa GUS obowiązek opracowywania statystycznych standardów klasyfikacyjnych w porozumieniu z właściwymi naczelnymi organami administracji państwowej. Zapisy wspomnianego artykułu nakładają obowiązek stosowania wprowadzanych w drodze rozporządzeń Rady Ministrów standardów w statystyce, ewidencji, rachunkowości oraz urzędowych rejestrach i systemach informacyjnych administracji publicznej. Zapisy te również nie zawsze były zgodne z praktyką stosowaną przez poszczególne resorty, np. do niedawna w obrocie gospodarczym stosowane były równoległe trzy wersje Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług.

W zakresie definicji i pojęć statystycznych nie obowiązują uregulowania prawne w zakresie ich powszechnego stosowania w rejestrach administracji publicznej.

Komunikat Komisji do Parlamentu i Rady COM (2011)211: *Rzetelne zarządzanie jakością w statystyce europejskiej* przedstawia rekomendacje w zakresie standardowego zestawu procedur i narzędzi dla efektywnego zarządzania jakością w statystyce. W Komunikacie zostały zaproponowane kierunki zmian do rozporządzenia (WE) Nr 223/2009 w sprawie statystyki europejskiej, mające na celu zwiększenie roli krajowych urzędów statystycznych w projektowaniu i koordynowaniu źródeł administracyjnych. Zmiany te znalazły odzwierciedlenie w znowelizowanym Europejskim Kodeksie Praktyk Statystycznych, który został przyjęty przez Komitet ds. Europejskiego Systemu Statystycznego w dniu 28.09.2011 r.

Planowane działania rozwojowe

- Wdrożenie zaleceń Eurostatu w sprawie koordynacji źródeł administracyjnych.
- Wzmocnienie współpracy z gestorami informacyjnych systemów administracyjnych oraz z Ministerstwem Administracji i Cyfryzacji, w celu uspoźnienia i zharmonizowania prowadzonych przez nich systemów.
- Stworzenie systemu informatycznego umożliwiającego usprawnienie i upowszechnienie elektronicznej drogi dostępu do standardów klasyfikacyjnych, metadanych i rejestrów urzędowych prowadzonych przez Prezesa GUS.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Usprawnienie i upowszechnienie elektronicznej drogi dostępu do standardów klasyfikacyjnych, rejestrów urzędowych REGON i TERYT oraz systemu metadanych urzędów administracji publicznej, podmiotom życia społeczno-gospodarczego i obywatelom.
- Utrzymywanie spójności standardów krajowych stosowanych w polskiej statystyce publicznej ze standardami europejskimi i międzynarodowymi.
- Pełniejsze udostępnienie narzędzi umożliwiających standaryzację rejestrów administracyjnych wykorzystywanych jako źródło informacji dla statystyki.

Obszar 3

Modernizacja badań statystycznych

a. Statystyka demograficzna i społeczna

◆ *Rozwój statystyk istotnych dla oceny sytuacji demograficznej oraz perspektyw rozwoju ludności*

Stan obecny

Statystyka demograficzna obejmuje urodzenia, zgony, małżeństwa, rozwody i separacje prawne. Dane o zjawiskach ruchu naturalnego – za wyjątkiem zgonów – są generowane z baz informacyjnych urzędów stanu cywilnego lub elektronicznie uzupełniane i przesyłane do bazy GUS. Sposób pozyskiwania danych o zgonach wymaga modyfikacji, zwłaszcza w części dotyczącej przyczyn zgonów. Dynamiczne zmiany w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski stanowią podstawową przesłankę do wprowadzania zmian w badaniach ludnościowych oraz do rozwoju nowych badań empirycznych i studialnych, które pozwolą monitorować zjawiska i procesy ludnościowe oraz im pokrewne.

Planowane działania rozwojowe

- Opracowywanie i upowszechnianie wyników narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań 2011 (NSP 2011) w powiązaniu z analizą aktualnej sytuacji demograficzno-społecznej.
- Wdrażanie prac studialnych i badań pozwalających na monitorowanie procesów demograficznych oraz pozyskiwanie informacji o uwarunkowaniach demograficzno-społecznych i ekonomicznych ich przebiegu.
- Przygotowywanie i wdrażanie cyklicznych badań ankietowych dotyczących migracji ludności oraz badań ankietowych obejmujących członków społeczności mniejszościowych zamieszkujących w Polsce; współpraca z krajami sąsiadującymi.
- Opracowanie nowych długookresowych prognoz demograficznych ludności i gospodarstw domowych dla kraju, regionów oraz jednostek lokalnych – na bazie wyników NSP 2011.
- Wdrożenie systemu automatycznego kodowania przyczyn zgonów oraz pozyskiwanie danych o zgonach bezpośrednio z dokumentacji medycznej.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Wprowadzenie pogłębionych studiów i analiz w obszarze demografii, migracji, a także powstawania i funkcjonowania rodzin dla potrzeb oceny aktualnej sytuacji demograficznej oraz perspektyw rozwoju ludności, przy uwzględnieniu przebiegu procesów demograficznych w retrospekcji oraz w powiązaniu z sytuacją społeczno-gospodarczą kraju, ze szczególnym uwzględnieniem wyników NSP 2011.
- Upowszechnienie wyników wielowariantowej, regionalnej prognozy ludności i gospodarstw domowych na lata 2012–2040 oraz prognozy ogólnopolskiej o horyzoncie czasowym do 2060 r.
- Wdrożenie badań ankietowych oraz studialnych poświęconych specjalnym grupom ludności, m.in. dzieciom, osobom starszym oraz rodzinom wielodzietnym i niepełnym.
- Wprowadzenie automatyzacji przetwarzania danych w zakresie statystyki zgonów.

◆ *Rozwój badań i analiz dotyczących problematyki rozwoju społecznego, w tym jakości życia, kapitału ludzkiego i społecznego, zjawiska ubóstwa oraz wykluczenia społecznego*

Stan obecny

Prowadzone w GUS badania społeczne obejmują wiele dziedzin, m.in.: edukację, zdrowie i ochronę zdrowia, pomoc społeczną, kulturę, turystykę, sport, gospodarke społeczną, warunki życia ludności, w tym zagrożenie ubóstwem. Opierają się na danych pochodzących z różnych źródeł (sprawozdawczość, reprezentacyjne badania ludności, dane administracyjne) i analizowane są obecnie przede wszystkim w obrębie ww. dziedzin. Niezbędna jest integracja tych badań i poszerzenie analiz, aby stanowiły instrument badania kompleksowych zagadnień, takich jak: usługi społeczne, kapitał ludzki czy kapitał społeczny.

Planowane działania rozwojowe

- Rozwój badań i analiz warunków życia ludności, obejmujący przede wszystkim integrację oraz rozszerzenie badań i analiz nad zróżnicowaniem zamożności, w tym metod pomiaru i analiz zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego, rozwój kompleksowych analiz jakości życia ludności, w tym rodzin, z uwzględnieniem różnych przekrojów terytorialnych, płci, wieku i niepełnosprawności.
- Wzbogacenie analiz i rozszerzenie zakresu podmiotowego badań organizacji non-profit (w tym związków zawodowych i partii politycznych) oraz wybranych typów podmiotów gospodarki społecznej (pracownicze kasy zapomogowo-pożyczkowe, spółdzielnie), z jednoczesnym rozszerzeniem wykorzystania danych administracyjnych.

- Podjęcie kompleksowych analiz kapitału społecznego, jego skali, form i efektów w sferze publicznej, gospodarczej oraz w zakresie jakości życia jednostek i rodzin, na poziomie kraju i w przekrojach terytorialnych. Analizy te będą integrować dane z różnych badań dotyczących zaangażowania w sieci formalne i nieformalne oraz przekazywanych w nich zasobów. W dalszych badaniach uwzględnione zostaną również ważne elementy kapitału społecznego, takie jak: normy, wartości, zaufanie.
- Rozwój metodologii, analiz i publikacji w zakresie badań kapitału ludzkiego, z uwzględnieniem edukacji, przy zastosowaniu podejścia jakościowego, kosztowego i dochodowego.
- Doskonalenie badań oraz analiz z zakresu dostępności i korzystania z usług społecznych, a także wprowadzenie kompleksowych analiz w przekrojach terytorialnych oraz według sektorów (publiczny, komercyjny i społeczny).

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Stworzenie bardziej zintegrowanego i wieloaspektowego systemu badań społecznych i warunków życia.
- Uzyskanie pełniejszego obrazu sytuacji społecznej i jakości życia w Polsce.

◆ *Rozwój badań z zakresu rynku pracy; opracowanie kompleksowych analiz rynku pracy*

Stan obecny

W celu sprostania obecnym, jak i przyszłym oczekiwaniom użytkowników informacji statystycznych istnieje konieczność opracowywania kompleksowych analiz rynku pracy, co wymaga podjęcia nowych tematów badawczych lub rozbudowy już istniejących.

Planowane działania rozwojowe

- Dalsze dostosowywanie zakresu przedmiotowego i podmiotowego badania warunków pracy do potrzeb użytkowników danych z tego zakresu, m.in. objęcie badaniem jednostek, które obecnie nie są badane, rozszerzenie badania o nowe zjawiska (np. stres, mobbing).
- Podjęcie szerszej współpracy z Centralnym Instytutem Ochrony Pracy – Państwowym Instytutem Badawczym (CIOP-PIB) w celu rozpatrzenia możliwości stworzenia wspólnego systemu informacyjnego odnośnie warunków pracy w Polsce, bazującego jednocześnie na wynikach systematycznych badań GUS oraz doświadczeniach i badaniach prowadzonych przez CIOP.

- Prowadzenie analiz rynku pracy uwzględniających różne czynniki jego rozwoju, np. rozszerzanie wykorzystania elastycznych form zatrudnienia.
- Opracowanie wskaźników jakości zatrudnienia wg zaleceń Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ (EKG ONZ).
- Przeprowadzenie wieloaspektowej analizy dostosowania struktury kształcenia i przygotowania zawodowego do potrzeb rynku pracy.
- Analizy rynku pracy w aspekcie starzenia się społeczeństwa i przesuwania się wieku emerytalnego.
- Analiza danych o rynku pracy pozyskanych w spisach powszechnych PSR 2010 i NSP 2011, ze szczególnym uwzględnieniem pozyskiwania informacji ze źródeł administracyjnych w aspekcie wykorzystania rejestrów administracyjnych do potrzeb statystyki rynku pracy.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Pełne zaspokojenie potrzeb zgłaszanych przez użytkowników informacji statystycznych z zakresu warunków pracy.
- Znaczne rozszerzenie zakresu kompleksowych analiz rynku pracy.
- Rozszerzenie zakresu i listy wskaźników opisujących sytuację na rynku pracy.

b. Statystyka gospodarcza

◆ *Rozwój badań i analiz charakteryzujących zmiany w sferze gospodarczej kraju, w tym w zakresie funkcjonowania przedsiębiorstw, produkcji, gospodarki odpadami, rynku towarów i usług oraz transportu i łączności*

Stan obecny

Badania z zakresu funkcjonowania przedsiębiorstw, w tym produkcji i usług, dostarczają wielu istotnych danych dotyczących stanu i rozwoju polskiej gospodarki, a także jej pozycji na tle gospodarek: europejskiej i światowej.

Znaczący wpływ przedsiębiorczości na rozwój, nowoczesność i konkurencyjność gospodarki, a także wzrost znaczenia powiązań organizacyjnych i kapitałowych zarówno dla działalności samych przedsiębiorstw, jak i gospodarek poszczególnych krajów, przyczynia się do wzrostu zainteresowania tymi zjawiskami na forum krajowym i międzynarodowym. Konieczność zaspokojenia rosnących potrzeb odbiorców uzasadnia dalszy rozwój badań i systematyczne poszerzanie informacji dostarczanych przez statystykę w tym zakresie.

Wymagania wobec przedsiębiorstw w zakresie ochrony środowiska powodują wzrost zainteresowania danymi z tego zakresu przez odbiorców krajowych i międzynarodowych, zwłaszcza w odniesieniu do prowadzonej w przedsiębiorstwach gospodarki odpadami, która jest priorytetem ochrony środowiska w biznesie. Obecnie pozyskiwany zakres danych administracyjnych dotyczący odpadów z Centralnego Systemu Odpadowego (CSO) Ministerstwa Środowiska i innych źródeł administracyjnych jest bardzo szeroki, lecz niewystarczający w stosunku do aktualnych i planowanych przez Eurostat wymagań w zakresie dostępności i jakości danych z tego zakresu. Istnieje potrzeba rozbudowy systemu informacji o odpadach, zwłaszcza w odniesieniu do działalności gospodarczej prowadzącej do powstania odpadów z leśnictwa oraz rybactwa.

Głównym czynnikiem decydującym o podjęciu działań rozwojowych w zakresie badań przedsiębiorstw świadczących usługi związane z obsługą działalności gospodarczej oraz popytu na usługi jest wzrost znaczenia sektora usług w tworzeniu wartości dodanej oraz potrzeba pogłębionej analizy finansowej z zakresu outsourcingu usług oraz czynników decydujących o korzystaniu z niego przez przedsiębiorstwa.

Zmiany strukturalne, organizacyjne i technologiczne zachodzące w przemyśle i budownictwie wpływają zarówno na konieczność weryfikacji podmiotów biorących udział w badaniach, jak też weryfikacji i aktualizacji metodologii prowadzonych w tym zakresie badań statystycznych.

Obecnie brakuje aktualnych i kompleksowych informacji na temat mobilności komunikacyjnej ludności. Tylko pewne elementy, jak dojazdy do pracy, zostały zbadane w NSP 2011. Informacje z tego zakresu wymagane są przez UE oraz poszukiwane przez odbiorców krajowych, m.in. dla celów monitorowania realizacji polityki transportowej, polityki ochrony środowiska, programów regionalnych, europejskiej strategii zrównoważonego rozwoju, itp.

Planowane działania rozwojowe

- Poszerzenie zakresu już prowadzonych badań oraz pełniejsze wtórne wykorzystanie danych będących już w posiadaniu statystyki, bądź wprowadzenie nowych badań pierwotnych. Planowane jest m.in.:
 - poszerzenie zakresu informacji dostępnych w ramach badań demografii przedsiębiorstw o dane dotyczące demografii przedsiębiorstw pracodawców oraz innowacyjnych przedsiębiorstw szybkiego wzrostu, a także pozyskiwanie wybranych danych z większą częstotliwością czy też w układzie regionalnym,
 - poszerzenie dostępnego zestawu wskaźników przedsiębiorczości, bazującego na spójnej metodologii i dzięki temu porównywalnego na forum międzynarodowym,
 - uwzględnienie w badaniach działalności przedsiębiorstw w powiązaniu z gospodarką światową nowych aspektów i tendencji w gospodarce międzynarodowej.
- Udoskonalanie Centralnego Systemu Odpadowego (CSO) poprzez rozszerzenie zakresu danych na wszystkie działalności gospodarcze prowadzące do powstania odpadów, poprawę jakości danych oraz umożliwienie wersjonowania i archiwizowania danych jednostkowych.

- Wdrożenie badań dotyczących wytwarzania i gospodarowania odpadami pochodzącymi z rybactwa oraz rozszerzenie zakresu przedmiotowego badań dotyczących wytwarzania i gospodarowania odpadów w przedsiębiorstwach leśnych.
- Rozszerzenie zakresu podmiotowego badania „Ocena przedsiębiorstw świadczących usługi związane z obsługą działalności gospodarczej” o podmioty z liczbą pracujących 9 osób i mniej.
- Rozszerzenie zakresu podmiotowego badania „Popyt na usługi” o podmioty z liczbą pracujących 10-49 osób.
- Modernizacja metodologii i organizacji badań krótkookresowych produkcji budowlano-montażowej (włączenie podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób).
- Weryfikacja metod doboru próby do badania cen producentów, udoskonalenie etapu redagowania gromadzonych danych, w tym imputacja braku odpowiedzi, aktualizacje systemów wagowych.
- Opracowanie metodologii, a następnie uruchomienie badania na temat mobilności komunikacyjnej ludności.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Przygotowanie poszerzonego zestawu danych z zakresu przedsiębiorczości, demografii przedsiębiorstw oraz powiązań przedsiębiorstw działających w Polsce z gospodarką międzynarodową na potrzeby odbiorców krajowych i zagranicznych, w tym Eurostatu.
- Opracowywanie pogłębionych analiz o rozmiarach i kierunkach ww. zjawisk, jak również ich efektach i wpływie na gospodarkę krajową.
- Rozszerzenie i poprawa jakości informacji o odpadach, w tym wymaganych przez Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 2150/2002 w sprawie statystyk odpadów.
- Uzyskanie informacji o wszystkich podmiotach świadczących usługi związane z obsługą działalności gospodarczej, co umożliwi pełne analizy tej części gospodarki.
- Pozyskanie szerszej informacji o zjawisku outsourcingu oraz o czynnikach decydujących o zlecaniu przez przedsiębiorstwa części zadań podmiotowi zewnętrznemu.
- Objęcie badaniami krótkookresowymi pełnej zbiorowości jednostek budowlanych i prezentacja krótkookresowych wskaźników produkcji budowlano-montażowej.
- Poprawa jakości i spójności wyników badań cen producentów w przemyśle i budownictwie.
- Zapewnienie informacji o mobilności komunikacyjnej ludności dla potrzeb odbiorców krajowych i zagranicznych.

◆ ***Rozwój statystyk dotyczących wykorzystania środków produkcji oraz dywersyfikacji upraw w aspekcie bezpieczeństwa żywności, ochrony środowiska i realizacji postanowień Wspólnej Polityki Rolnej***

Stan obecny

Po przeprowadzonym w 2010 r. Powszechnym Spisie Rolnym (PSR 2010) i badaniu metod produkcji rolnej istnieją podstawy do podjęcia działań związanych z rozwojem statystyk w zakresie wykorzystania środków produkcji oraz dywersyfikacji upraw w aspekcie bezpieczeństwa żywności, ochrony środowiska i realizacji postanowień Wspólnej Polityki Rolnej. Na podstawie analiz wyników PSR 2010, w korelacji z wynikami badań prowadzonych w innych instytucjach administracji publicznej, istnieją potencjalne możliwości szczegółowego opracowania tematów dotyczących regionalnego rozliczenia powierzchni zasiewów upraw rolnych i ogrodniczych w powiązaniu z nawożeniem mineralnym i organicznym oraz stosowaniem pestycydów pod poszczególne uprawy. Ważnym zagadnieniem jest rozwój produkcji ekologicznej – liczba gospodarstw ekologicznych z certyfikatem lub w okresie przestawiania wzrosła w ostatnich latach do ok. 20 tys. i wyniki badań wskazują, że są to gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych większej, niż przeciętne w Polsce.

Rozwój statystyk w tym obszarze badawczym stanowi podstawę dostarczania kontekstowych informacji w celu monitorowania oraz oceny krajowej polityki rolnej i programów rolno-środowiskowych.

Planowane działania rozwojowe

- Pogłębienie analizy danych z PSR 2010 oraz z badania metod produkcji rolnej w układzie regionalnym w aspekcie czynników rolno-środowiskowych, np. dywersyfikacji upraw, płodozmianu, nawożenia oraz stosowania środków ochrony roślin.
- Rozszerzenie współpracy z organami kontroli bezpieczeństwa żywności i instytucjami branżowymi (m.in. z Ministerstwem Zdrowia, Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Głównym Inspektoratem Weterynarii, Głównym Inspektoratem Sanitarnym, Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Głównym Inspektoratem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych), w celu integracji danych z zakresu bezpieczeństwa żywności oraz ich wykorzystania w opracowaniach i publikacjach GUS.
- Określenie możliwości pozyskania w szerszym niż dotychczas zakresie danych dotyczących monitoringu pozostałości pestycydów w produktach rolnych. Analiza uzyskanych danych we współpracy z organami kontroli bezpieczeństwa żywności oraz instytucjami branżowymi.
- Powołanie grupy ekspertów z różnych instytucji i ośrodków badawczych mającej za zadanie (po przeprowadzeniu analizy dostępnych źródeł danych) doskonalenie badania zużycia nawozów i jakości danych z tego zakresu.
- Rozwój współpracy z Instytutem Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa oraz instytucjami raportującymi wskaźniki powiązane z Produktem Narodowym Brutto, mającej na celu analizę

zagrożeń środowiska wynikających z nadmiernego zużycia związków azotu i fosforu w produkcji rolniczej.

- Kontynuacja współpracy międzynarodowej i krajowej w zakresie dalszego definiowania i wypracowania metodologii liczenia wskaźników rolno-środowiskowych.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Głębsza analiza i poprawa statystyk w tym obszarze badawczym, do wykorzystania m.in. jako:
 - wkład do Narodowego Planu Działania na rzecz zrównoważonego zużycia pestycydów.
 - wkład do opracowania stanowiska Polski dotyczącego Wspólnej Polityki Rolnej – dostarczenie danych o rolnictwie, umożliwiających skuteczne negocjacje w zakresie kształtu WPR po 2013 roku i uzyskanie jak najkorzystniejszych warunków dla rozwoju rolnictwa polskiego i rozwoju obszarów wiejskich.

◆ *Rozwój badań i analiz dotyczących zmian w sytuacji klimatyczno-energetycznej oraz zapobiegania negatywnym zjawiskom w tej dziedzinie*

Stan obecny

Statystyka energii oparta jest o badania prowadzone przez Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Gospodarki i Urząd Regulacji Energetyki. Badania są prowadzone (w zależności od przedmiotu badania) w cyklu miesięcznym, kwartalnym, półrocznym i rocznym.

Aktualnie powstają nowe instrumenty prawne zarówno na szczeblu Unii Europejskiej, jak i krajowym, zwiększające wymagania w zakresie statystyki energii. Związane jest to z koniecznością monitorowania i doskonalenia planowanych działań w tej dziedzinie.

Planowane działania rozwojowe

- Monitorowanie realizacji instrumentów prawnych związanych z:
 - efektywnością energetyczną,
 - energią ze źródeł odnawialnych.
- Doskonalenie badań z zakresu zużycia energii w sektorze usług, transportu, gospodarstwach domowych.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Rozszerzenie informacji w obszarach statystyki energii określonych nowymi instrumentami prawnymi i dostosowanie do potrzeb użytkowników.

c. Statystyka makroekonomiczna

- ◆ ***Rozwój analiz makroekonomicznych dotyczących struktury wzrostu gospodarczego, cyklu koniunkturalnego, mierników rozwoju społeczno-gospodarczego***

Stan obecny

Uwarunkowania makroekonomiczne zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne mają znaczący wpływ na przebieg procesów społeczno-gospodarczych w Polsce. Zjawiska gospodarcze ujawnione przez zapoczątkowany w 2008 r. kryzys finansowy wymagają głębszej niż dotychczas analizy i syntetycznego opisu procesów społeczno-gospodarczych zachodzących w Polsce, również w kontekście uwarunkowań zewnętrznych, strukturalnych i cyklu koniunkturalnego.

Planowane działania rozwojowe

- Prace nad analizą zagadnień makroekonomicznych, w tym dotyczące metodologii analizy struktury wzrostu gospodarczego w ujęciu całej gospodarki, jak i w ujęciu regionalnym i porównań międzynarodowych.
- Rozwój metodologii badań cyklu koniunkturalnego i koniunktury gospodarczej, z wykorzystaniem metod makroekonomicznych.
- Doskonalenie metod analiz ilościowych w badaniach makroekonomicznych.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Dokonanie wielowymiarowej analizy struktury wzrostu gospodarczego.
- Wyodrębnienie istotnych wymiarów rozwoju społeczno-gospodarczego regionów przy wykorzystaniu PKB per capita.
- Opracowanie analizy przebiegu cyklu koniunkturalnego dla Polski.
- Przedstawianie corocznego raportu analitycznego prezentującego sytuację społeczno-gospodarczą w Polsce, z uwzględnieniem procesów zachodzących w gospodarce krajowej w kontekście uwarunkowań zewnętrznych.

◆ *Rozwój systemu rachunków narodowych, zapewniającego spójność statystyk w ramach gospodarki narodowej i zintegrowanego ze standardami międzynarodowymi*

Stan obecny

Dane z zakresu rachunków narodowych opracowywane są według zasad obowiązujących dla krajów UE, tj. Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych ESA 95, który jest spójny ze światowym Systemem Rachunków Narodowych (SNA 93). Wraz z opracowaniem nowych zasad obowiązujących na szczeblu ogólnosiwiatowym (SNA 2008), również zasady kompilacji danych z rachunków narodowych dla krajów UE zostały zaktualizowane. W związku z powyższym, po zaakceptowaniu nowego Podręcznika ESA 2010 (załącznik A do rozporządzenia) oraz Programu Transmisji Danych (załącznik B do rozporządzenia), wszystkie państwa członkowskie, w tym także Polska, będą zobligowane do opracowywania i przekazywania danych według nowych zasad.

W ramach tego celu należy również wyodrębnić statystykę rynku pracy, która także dostarcza danych w obrębie rachunków narodowych i regionalnych, zgodnie ze standardami międzynarodowymi ESA .

W prowadzonych obecnie badaniach w dziedzinie międzynarodowych porównań PKB i parytetu siły nabywczej walut (PPP) wykorzystywane są również dane z badania zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (HICP) oraz badania budżetów gospodarstw domowych (HBS). W tych trzech badaniach stosowane są trzy różne wersje klasyfikacji COICOP, co powoduje konieczność prowadzenia dodatkowych prac zapewniających zgodność opracowywanych danych (wag wydatków gospodarstw domowych na cele konsumpcyjne oraz indeksów cen artykułów konsumpcyjnych).

Planowane działania rozwojowe

- Wypracowanie ram metodologicznych do wdrożenia nowych standardów rachunków narodowych zgodnie z zasadami ESA 2010.
- Przeliczenie danych z zakresu rachunków narodowych oraz uzupełnienie o nowe transakcje zgodnie z zasadami ESA 2010. Przeliczenie obejmie również dane historyczne. Długość szeregów czasowych uzależniona będzie od zapisów zawartych w Programie Transmisji Danych (załącznik B). Pierwsza transmisja danych zgodnie z ESA 2010 odbędzie się we wrześniu 2014 r. W tym celu zostaną przeprowadzone następujące prace:
 - analiza wymagań zawartych w ESA 2010,
 - ustalenie najlepszych źródeł danych,
 - przeprowadzenie odpowiednich przeliczeń,
 - przeprowadzenie porównań,
 - rewizja rachunków narodowych.
- Przygotowanie i przeprowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do użytkowników informacji statystycznej oraz pracowników statystyki, na temat zakresu i konsekwencji zmian standardu w rachunkach narodowych.

- Współpraca z Eurostatem przy opracowywaniu ujednoczonej klasyfikacji COICOP, która następnie zostanie wdrożona do badań HICP, HBS i PPP.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Dostosowanie polskich rachunków narodowych do nowych wymogów obowiązujących w UE (wdrożenie metodologii ESA 2010 i przeliczenia retrospektywne).
- Przekazywanie danych z zakresu rynku pracy oraz wynagrodzeń do Eurostatu zgodnie z programem transmisji ESA 2010.
- Udoskonalenie prowadzonych porównań międzynarodowych.
- Zrewidowane oraz nowo opracowane dane pozwolą na dokonanie miarodajnych analiz zarówno w obrębie gospodarki narodowej, jak też w skali światowej. Dane te wykorzystywane są przez instytucje europejskie i światowe, ale także przez odbiorców indywidualnych i służą do oceny obecnej sytuacji gospodarczej, porównywania gospodarek, kształtowania polityki gospodarczej oraz do przygotowywania prognoz społeczno-ekonomicznych na kolejne lata.
- Uproszczenie i zmniejszenie pracochłonności badań PPP oraz poprawa jakości uzyskanych wyników w efekcie opracowania i wdrożenia ujednoczonej klasyfikacji COICOP.
- Poprawa spójności uzyskanych wyników w badaniach HICP, HBS i PPP dzięki stosowaniu ujednoczonej klasyfikacji COICOP.

◆ Modernizacja badań cen

Stan obecny

Badania cen konsumpcyjnych są doskonalone w kierunku modyfikacji metod doboru próby i organizacji pozyskiwania danych. W celu uzyskania poprawy jakości wyników stosowana jest metoda korekt jakościowych dla grup produktów o najczęściej zmieniających się cechach jakościowych (rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1334/2007 z 14 listopada 2007 r. zmieniające rozporządzenie (WE) Nr 1749/96 odnośnie korekt jakościowych i doboru próby w zgodzie z art. 13 rozporządzenia Rady Nr 2494/95). W latach 2010-2011 opracowane zostały metody obliczania wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych spełniające zalecenia w zakresie minimalnych standardów dla uwzględniania produktów sezonowych (rozporządzenie Komisji (WE) nr 330/2009 z dnia 22 kwietnia 2009 r., ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 2494/95 w sprawie minimalnych standardów dla traktowania produktów sezonowych w zharmonizowanych wskaźnikach cen konsumpcyjnych (HICP)).

Modernizacja badań w zakresie cen nieruchomości uwarunkowana jest nałożonymi na Prezesa GUS ustawowymi obowiązkami krajowymi oraz wymaganiami międzynarodowymi w zakresie obliczania, ogłaszania i przekazywania wskaźników zmian cen nieruchomości, których obecnie GUS nie publikuje. Dotychczas została opracowana propozycja metodologii obliczania wskaźników zmian cen lokali mieszkalnych. Niezbędne jest podjęcie dalszych prac umożliwiających rozpoczęcie regularnego obliczania wskaźników zmian cen wybranych kategorii nieruchomości.

„Badanie cen producentów usług” jest badaniem stosunkowo nowym, wprowadzonym do programu badań statystycznych statystyki publicznej w 2008 roku. Dotychczasowe doświadczenia związane z prowadzeniem tego badania pokazują, że wskazane jest wprowadzenie szeregu zmian w sposobie zbierania danych, w celu poprawienia jakości uzyskiwanych wyników. W najbliższych latach konieczne będzie znaczne rozszerzenie zakresu badania cen producentów usług o kolejne działalności, a także można spodziewać się konieczności zwiększenia częstotliwości opracowywania danych z kwartalnej na miesięczną.

Planowane działania rozwojowe

- Prowadzenie prac nad nowymi technikami pozyskiwania danych o poziomach cen oraz nad rozszerzeniem obecnych obszarów pozyskiwania danych.
- Doskonalenie metod uwzględniania we wskaźnikach cen konsumpcyjnych specyficznych grup towarów i usług (np. usług turystycznych, cen lotów, używanych samochodów).
- Rozszerzenie notowań cen w sklepach internetowych, przy uwzględnieniu wzrostu znaczenia tego kanału sprzedaży na podstawie stałego monitorowania wyników badań statystycznych w zakresie rynku sprzedaży internetowej.
- Określenie możliwości oraz podjęcie prac nad wdrożeniem nowych metod pozyskiwania danych o cenach bezpośrednio z systemów informatycznych sieci handlowych oraz aptek.
- Rozwój prac nad wykorzystaniem metod korekt jakościowych, z uwzględnieniem metod regresji hedonicznej dla grup o najczęściej zmieniających się cechach.
- Wprowadzenie do badania cen zmodyfikowanej wersji Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu, będącej w opracowaniu Eurostatu (zgodnie z projektowanym rozporządzeniem Komisji Europejskiej).
- Doskonalenie i poszerzanie zakresu istniejącej bazy o cenach detalicznych oraz generowanie tablic z danymi dla odbiorców krajowych i zagranicznych.
- Opracowanie metodologii obliczania wskaźników zmian cen dla wybranych kategorii nieruchomości oraz rozpoczęcie obliczania i publikowania wskaźników zmian cen mieszkań i domów nabywanych przez gospodarstwa domowe (OOH).
- Opracowanie rozszerzonego zakresu badania cen producentów usług oraz przeprowadzenie badań pilotażowych wśród przedsiębiorstw świadczących usługi w celu określenia możliwości wprowadzenia projektowanych zmian.

- Określenie możliwości oraz podjęcie prac nad wdrożeniem nowych metod pozyskiwania danych o cenach z zakresu energii i gazu bezpośrednio od operatorów oraz ubezpieczeń od firm ubezpieczeniowych.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Poprawa jakości wyników badań cen.
- Optymalizacja kosztów etapu pozyskiwania danych.
- Zmniejszanie obciążeń respondentów.
- Zwiększenie możliwości wykorzystania sieci ankieterskiej w innych badaniach reprezentacyjnych.
- Realizacja zobowiązań krajowych i międzynarodowych w zakresie wskaźników cen nieruchomości (wdrożenie regularnych badań zmian cen nieruchomości, obliczanie i publikowanie wskaźników zmian cen dla wybranych kategorii nieruchomości).
- Udoskonalenie metodologii badania cen producentów usług (częstotliwość, zakres podmiotowy).

◆ *Rozwój badań i analiz sektora finansowego*

Stan obecny

Badania rynku finansowego prowadzone przez statystykę publiczną obejmują zarówno badania wtórne o charakterze analityczno-diagnostycznym, realizowane na podstawie danych źródłowych z systemów informacyjnych MF, NBP i KNF, jak i badania pierwotne na podstawie metodologii opracowanej w GUS. Kryzys finansowy wskazał na rosnące znaczenie informacji dotyczących rynku finansowego w różnych jego aspektach.

Szybkie zmiany zachodzące na rynku finansowym zmuszają do rozszerzenia zakresu badań, nadania im wspólnej struktury oraz zintegrowania z innymi badaniami statystyki publicznej.

Planowane działania rozwojowe

- Rozszerzenie zakresu podmiotowego badań sektora finansowego o wybrane grupy podmiotów z sekcji K (wg PKD) nie objęte dotychczasowymi badaniami.
- Dostosowanie badań do wymogów zmian w ustawodawstwie europejskim dotyczącym statystyk strukturalnych podmiotów rynku finansowego.
- Integracja badań rynku finansowego prowadzonych w GUS.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Wypełnienie rozszerzających się wymagań informacyjnych statystyki europejskiej.
- Pogłębienie możliwości analiz sektora finansowego i jego wpływu na gospodarkę.
- Możliwość wykorzystania w analizach nowych danych dotyczących podmiotów nie objętych nadzorem organów administracyjnych i nie badanych do tej pory przez statystykę publiczną.

d. Statystyka wielodziedzinowa

♦ Zapewnienie informacji niezbędnych dla kompleksowego monitorowania procesów rozwojowych i efektów polityk rozwoju zawartych m.in. w krajowych i międzynarodowych programach oraz dokumentach o charakterze strategicznym

Stan obecny

Główny Urząd Statystyczny opracowuje, udostępnia i rozpowszechnia wyniki badań prowadzonych zgodnie z pbsp, jako oficjalne dane statystyczne, co gwarantuje ich poprawność metodologiczną, obiektywizm, porównywalność w szeregach czasowych. Realizacja tych zadań wymaga zapewnienia spójności i integralności badań pod względem tematycznym, metodologicznym i organizacyjnym. Doświadczenie w zakresie badań statystycznych oraz zaplecze organizacyjne i techniczne Głównego Urzędu Statystycznego przesądzają o rzetelnym warsztacie badawczym i zapewniają ciągłość badań stanowiących źródło informacji. Z tego też względu dane pochodzące z systemu statystyki publicznej stanowią najlepszą bazę do monitorowania procesów rozwojowych i efektów prowadzonych polityk rozwoju.

Obecnie nie jest jednak zapewniony pełen zakres danych statystycznych na potrzeby wskaźników monitorujących realizację obowiązujących strategii krajowych i międzynarodowych. W związku z powyższym, pożądanym kierunkiem prac jest inicjowanie przez statystykę publiczną opracowywania nowych wskaźników, pozwalających na łatwiejszy monitoring realizacji oraz bardziej kompleksową analizę efektów podejmowanych działań, w tym w przekrojach terytorialnych.

Planowane działania rozwojowe

- Identyfikacja luk informacyjnych w zakresie monitorowania krajowych i międzynarodowych dokumentów o charakterze strategicznym oraz prace zmierzające do ich wypełnienia.
- Analiza możliwości dostosowania oferty informacyjnej statystyki do potrzeb odbiorców w zakresie nowych wskaźników i/lub poziomów terytorialnych.

- Prowadzenie działań pozwalających na opracowanie nowych mierników służących monitorowaniu rozwoju:
 - prowadzenie prac metodologicznych,
 - rozpoznanie źródeł administracyjnych, które mogą być podstawą do badań wtórnych,
 - prowadzenie badań wtórnych na dostępnych wynikach pierwotnych badań statystycznych,
 - uzupełnienie dotychczas prowadzonych badań statystycznych lub przygotowanie nowych,
 - aktywne uczestnictwo w procesie przygotowywania dokumentów o charakterze strategicznym zarówno na forum krajowym, jak i międzynarodowym.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Dostarczenie adekwatnych danych na potrzeby monitorowania krajowych i międzynarodowych strategii rozwoju poprzez udostępnienie użytkownikom zintegrowanego systemu wskaźników monitorujących.
- Podniesienie jakości informacji ułatwiających prowadzenie polityki rozwoju na każdym poziomie podziału administracyjnego.
- Wzmocnienie roli GUS jako ważnego partnera w procesie monitorowania rozwoju.

◆ *Rozwój statystyk i analiz regionalnych niezbędnych dla podejmowania właściwych decyzji rozwojowych i inicjatyw w regionach*

Stan obecny

Przyjęta w lipcu 2010 r. „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie” wprowadziła szereg modyfikacji sposobu planowania i prowadzenia polityki regionalnej. Wiele propozycji dotyczy terytorialnego ukierunkowania działań rozwojowych w zależności od typu obszarów (położenie nacisku na jednostki funkcjonalne, w przeciwieństwie do koncentracji uwagi na regionie traktowanym jako jednostka administracyjna).

Podobny trend pojawił się w statystyce regionalnej także na szczeblu europejskim, gdzie szczególną uwagę poświęca się obszarom specyficznym, takim jak: wiejskie, miejskie, przybrzeżne, górskie itp. W tym celu w 2010 r. zaproponowano zmiany w klasyfikacji jednostek przestrzennych według stopnia urbanizacji DEGURBA, pozwalające na porównywanie jednostek pomiędzy poszczególnymi krajami UE oraz ich implementację w wielu badaniach europejskich (m.in. BAEL, Urban Audit).

Modyfikacja planowania i prowadzenia polityki regionalnej wskazała na potrzebę wzmocnienia funkcjonujących mechanizmów zarządzania regionem. Tworzony w tym celu zintegrowany system ukierunkowany na specjalistyczną obsługę informacyjną i analityczną odbiorców, w tym administracji samorządowej i rządowej szczebla terenowego, obejmuje dostarczanie informacji na potrzeby diagnozowania warunków i poziomu rozwoju lokalnego i regionalnego, opracowywania regionalnych

programów i strategii rozwoju, ich monitorowania i ewaluacji oraz służących bieżącemu zarządzaniu. Obecnie analizy regionalne obejmują publikacje krótkookresowe (kwartalne) oraz o dłuższym horyzoncie czasowym, dotyczące zróżnicowania regionalnego zjawisk społecznych, ekonomicznych i stanu środowiska w podziałach terytorialnych do celów statystycznych, głównie administracyjnych (województwa), z wyróżnieniem miast i obszarów wiejskich.

Prowadzone obecnie badania reprezentacyjne często uniemożliwiają uzyskanie informacji statystycznej na poziomie regionalnym i lokalnym przy zapewnieniu odpowiedniej precyzji wyników. Metody statystyki małych obszarów wychodzą naprzeciw tym ograniczeniom. Informacje wspomagające w statystyce małych obszarów pozyskuje się często w oparciu o spisy powszechne, rejestry administracyjne oraz poprzednio przeprowadzone badania częściowe.

Planowane działania rozwojowe

- Zdefiniowanie kryteriów delimitacji obszarów funkcjonalnych i rozwój udostępniania informacji statystycznych dla tych obszarów zarówno w formie publikacji analitycznych, jak i poprzez bazy danych statystycznych (w tym Bank Danych Lokalnych).
- Rozwój metod statystyki małych obszarów i ich wykorzystanie w praktyce statystycznej dla niższych poziomów agregacji niż obecnie stosowane, w tym:
 - analiza możliwości oraz próba wykorzystania metod statystyki małych obszarów dla odpowiednio zdefiniowanych przekrojów w ujęciu przestrzennym i rzeczowym w badaniach reprezentacyjnych (Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności, EU-SILC, Badanie Budżetów Gospodarstw Domowych),
 - wykorzystanie danych pozyskanych z rejestrów administracyjnych jako źródeł zmiennych wspomagających w statystyce małych obszarów,
 - systematyczne doskonalenie metod statystyki małych obszarów i ich ocena z punktu widzenia precyzji uzyskanych wyników.
- Udział w pracach nad doskonaleniem administracyjnych systemów informacyjnych dotyczących funduszy europejskich dla perspektywy finansowej 2014-2020 w celu ich wykorzystania w statystyce publicznej.
- Prace nad rozszerzaniem oferty informacyjnej statystyki publicznej w układach terytorialnych.
- Rozwój systemu spójnych analiz regionalnych opracowywanych przez urzędy statystyczne.
- Rozwój analiz i baz danych z wykorzystaniem narzędzi geoprzestrzennych.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Wzrost znaczenia statystyki publicznej jako źródła wiedzy i informacji na temat regionów.
- Opracowywanie analiz dostosowanych do zmieniających się procesów społecznych i gospodarczych w wymiarze terytorialnym, odpowiadających zapotrzebowaniu użytkowników statystyk na poziomie regionalnym i lokalnym oraz wspomagających podejmowanie decyzji rozwojowych w regionach.

- Wprowadzenie automatyzacji pozyskiwania i przetwarzania danych o wykorzystaniu środków pozyskiwanych z funduszy europejskich.
- Wypracowanie odpowiedniej metodologii estymacji pośredniej dla przyjętego poziomu agregacji oraz opublikowanie i wdrożenie jej wyników do produkcji informacji statystycznych.

◆ *Opracowanie i rozwój rachunków satelitarnych*

Stan obecny

Poszczególne rachunki satelitarne znajdują się na różnych szczeblach zaawansowania opracowań, i tak:

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 691/2011 z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie europejskich rachunków ekonomicznych środowiska nakłada na państwa członkowskie obowiązek prowadzenia i raportowania statystyk w zakresie trzech modułów rachunków ekonomicznych środowiska, tj. rachunków emisji do powietrza, podatków związanych ze środowiskiem i rachunków przepływów materialnych. Obecnie opracowywany jest jeden z trzech obowiązujących modułów, tj. rachunek przepływów materialnych. W 2013 r. przewidziane są do wprowadzenia do podstawy prawnej kolejne trzy moduły: rachunki wydatków na ochronę środowiska, rachunki energii, rachunki sektora wyrobów i usług środowiskowych. Następnie, co kilka lat wprowadzane będą do podstawy prawnej kolejne moduły, tj. rachunki wody, odpadów, leśnictwa, ekosystemów, potencjalnie szkodliwych subsydiów, zielonych zamówień publicznych i inne,
- w zakresie rachunku satelitarnego nauki przygotowano wstępne oszacowanie wpływu kapitalizacji prac badawczo-rozwojowych (B+R) na PKB za 2008 r.,
- rosnące zainteresowanie krajowych odbiorców informacji, jak również zalecenia organizacji międzynarodowych skłaniają do intensyfikacji działań w zakresie opracowania kompleksowego systemu rachunków pracy, które w chwili obecnej nie są opracowywane,
- w grupie rachunków priorytetowych Eurostatu znalazł się również satelitarny rachunek zdrowia; obecnie trwa opracowywanie metodologii sporządzania tego rachunku dla Polski,
- w zakresie rachunku satelitarnego kultury prowadzone są prace nad projektem dostosowanej do warunków polskich metodologii rachunku, z wykorzystaniem rachunku produkcji i tworzenia dochodów oraz rachunku podaży i wykorzystania produktów,
- w przypadku rachunku satelitarnego edukacji zostały podjęte wstępne prace mające na celu zestawienie istniejących źródeł danych finansowych z zakresu edukacji,
- rachunek satelitarny sportu dla Polski został opracowany za 2006 r.

Praca rozproszona jest pomiędzy różne jednostki statystyki publicznej i zaangażowane resorty.

Planowane działania rozwojowe

- Skoordynowanie prac poszczególnych jednostek zaangażowanych w opracowywanie rachunków satelitarnych.
- Pozyskiwanie i realizowanie projektów pilotażowych współfinansowanych ze środków UE, wspierających rozwój rachunków satelitarnych.
- Rozszerzenie zakresu modułu rachunków przepływów materialnych, rozpoznanie źródeł danych, przygotowanie metodologii oraz wdrożenie opracowań eksperymentalnych nowych modułów europejskich rachunków ekonomicznych środowiska, we współpracy z właściwymi resortami, instytucjami współdziałającymi z GUS oraz przedstawicielami nauki.
- Uszczegółowienie szacunków wpływu kapitalizacji prac B+R na PKB – pomiar nakładów na oprogramowanie na własny użytek, pomiar nakładów na badania, których rezultaty są udostępniane nieodpłatnie, szacunki „długości życia” usług B+R.
- Analiza dostępności danych, w tym rozpoznanie możliwości pozyskania danych ze źródeł administracyjnych oraz opracowanie zasad metodologicznych umożliwiających prowadzenie rachunków pracy.
- Opracowanie metodologii tworzenia i obliczania satelitarnego rachunku zdrowia dla Polski oraz opracowanie inicjalnej wersji tablicy nakładów i wyników w sektorze ochrony zdrowia.
- Analiza dostępności niezbędnych danych, w tym danych ze źródeł administracyjnych, opracowanie zasad metodologicznych umożliwiających prowadzenie rachunku satelitarnego edukacji i rachunku satelitarnego kultury oraz zainicjowanie prac przygotowawczych w zakresie wdrożenia wymienionych rachunków.
- Opracowanie zasad metodologicznych prowadzenia rachunku satelitarnego instytucji non-profit, harmonogramu wdrożenia oraz szacunków eksperymentalnych w wybranych obszarach.
- Rozwój metodologii rachunku satelitarnego sportu.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Wzmocnienie potencjału analitycznego statystyki publicznej.
- Zapewnienie spójności rachunków satelitarnych z rachunkami narodowymi.
- Spełnienie wymagań prawnych wynikających z rozporządzenia PE i Rady (UE) nr 691/2011 w zakresie europejskich rachunków ekonomicznych środowiska.
- Oszacowanie wpływów kapitalizacji prac B+R na PKB.
- Opracowanie metodologii estymacji danych na potrzeby rachunków pracy oraz uzyskanie danych opisujących kompleksowo sytuację na rynku pracy.

- Wdrożenie metodologii sporządzania rachunku satelitarnego zdrowia.
- Systematyczne dostarczanie informacji obrazujących wpływ sektora instytucji non-profit, edukacji, kultury oraz sportu na gospodarkę narodową.

◆ *Rozwój badań i analiz opisujących proces budowy społeczeństwa informacyjnego, zmiany związane z rozwojem technologii informacyjno-telekomunikacyjnych oraz ich wpływ na życie społeczne i działalność gospodarczą*

Stan obecny

Badanie Społeczeństwa Informacyjnego prowadzone przez statystykę publiczną jest ściśle powiązane z wymogami Unii Europejskiej. Jednolity system wskaźników w ramach Europejskiego Systemu Statystycznego pozwala na dokonywanie porównań oraz obejmuje kluczowe obszary wykorzystania technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych (ICT) przez przedsiębiorstwa, gospodarstwa domowe oraz osoby indywidualne. Ramowe zasady zbierania i udostępniania danych z zakresu społeczeństwa informacyjnego określa Rozporządzenie Wspólnoty nr 808/2004, przyjęte przez Parlament i Radę Unii Europejskiej. Niezmiernie szybki postęp w rozwoju technologii informacyjno-telekomunikacyjnych oraz aktualne zapotrzebowanie odbiorców zewnętrznych, z uwzględnieniem tendencji międzynarodowych, wiąże się z koniecznością opracowania nowych obszarów badawczych w zakresie ICT.

Planowane działania rozwojowe

- Współpraca z Eurostatem i urzędami innych krajów, w ramach grup roboczych i zadaniowych, w celu opracowania spójnej metodologii.
- Współpraca ze wszystkimi zainteresowanymi stronami odnośnie metodologii oraz wyników badania społeczeństwa informacyjnego w celu pełnego zaspokojenia potrzeb użytkowników informacji statystycznych
- Analiza dostępnych informacji, które mogłyby być wykorzystane do przygotowania rozszerzonych badań społeczeństwa informacyjnego, w tym wymaganych w przyszłości przez Eurostat.
- Realizacja prac metodologicznych zmierzających do obliczania dodatkowych, uzupełniających informacji na temat sektora ICT przy wykorzystaniu danych zgromadzonych w badaniu społeczeństwa informacyjnego.
- Stałe publikowanie dodatkowych wskaźników opisujących zagadnienia społeczeństwa informacyjnego.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Uzyskanie poszerzonego zakresu wskaźników w obszarze wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach, w gospodarstwach domowych oraz przez osoby indywidualne.
- Możliwość dokonania rzetelnych porównań międzynarodowych.
- Opracowanie i udostępnienie odbiorcom szerszego zakresu informacji dotyczących sektora ICT.

e. Spisy powszechne

- ◆ *Opracowanie koncepcji realizacji spisów powszechnych planowanych do przeprowadzenia około 2020 r., w tym sposobu wykorzystania nowych metod, źródeł i narzędzi do pozyskiwania danych na potrzeby spisów*

Stan obecny

Spisy powszechne w 2010 r. (powszechny spis rolny) oraz w 2011 r. (narodowy spis powszechny ludności i mieszkań) zostały przeprowadzone w oparciu o dane pochodzące ze źródeł administracyjnych oraz o dane od respondentów, zbierane poprzez Internet (metoda CAI), wywiad telefoniczny realizowany przez ankietera statystycznego (metoda CATI) i wywiad bezpośredni dokonywany przez rachmistrza spisowego (metoda CAPI). Dane pochodzące od respondentów, niezależnie od metody, zbierane były wyłącznie na formularzach elektronicznych, umożliwiających bieżącą kontrolę wprowadzanych danych. Ponadto podczas przeprowadzania spisów powszechnych wykorzystywana była technologia GIS. Oba spisy przeprowadzone zostały jako badania pełne oraz reprezentacyjne. Dzięki tak przyjętej organizacji osiągnięto wymierne efekty w postaci dobrych jakościowo wyników (ograniczony został czynnik niezamierzonych błędów ludzkich), niższych kosztów realizacji spisów oraz mniejszego obciążenia respondentów. Powodzenie przeprowadzenia spisów, w tym wykorzystania danych ze źródeł administracyjnych daje podstawę do rozwijania zastosowanych metod i organizacji oraz do podjęcia próby dalszego racjonalizowania i unowocześniania form realizacji spisów powszechnych.

Planowane działania rozwojowe

- Prace nad rozwojem organizacji i metodologii spisów w zakresie wykorzystania danych pochodzących z różnych źródeł, w celu rozważenia możliwości przeprowadzenia spisów na podstawie rejestrów lub ograniczenia zakresu informacji zbieranych od respondentów, poprzez:
 - działania zmierzające do szerszego wykorzystania danych ze źródeł administracyjnych,

- prace analityczne dotyczące zakresu gromadzonych przez statystykę danych pochodzących ze spisów oraz pozyskiwanych z badań statystycznych i źródeł administracyjnych.
- Prace zmierzające do prezentacji wyników spisów powszechnych w ujęciu przestrzennym, przy wykorzystaniu technologii GIS (Portal Geostatystyczny).
- Doskonalenie rozwiązań metodologicznych i modeli przetwarzania danych.
- Rozpoznawanie i analiza rozwoju narzędzi elektronicznych i informatycznych w kontekście ich wykorzystania przy realizacji spisów.

w zakresie powszechnego spisu rolnego:

- Inicjacja, we współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, działań zmierzających do ujednoczenia definicji gospodarstwa rolnego; prowadzenie prac nad określeniem pola obserwacji (ustalenie progów fizycznych i ekonomicznych dla gospodarstwa rolnego) na potrzeby badań statystycznych.
- Doskonalenie i bieżące aktualizowanie centralnego operatu do badań rolniczych.
- Opracowanie typologii gospodarstw rolnych dla możliwości szerszego zastosowania metody reprezentacyjnej.
- Prowadzenie prac nad metodologią i zakresem tematycznym nowego spisu rolnego planowanego do przeprowadzenia ok. 2020 roku – z wykorzystaniem doświadczeń PSR 2010.

w zakresie narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań:

- Prowadzenie prac metodologicznych w kierunku corocznego pozyskiwania danych administracyjnych w celu przygotowywania opracowań statystycznych w zakresie tematycznym ujętym w powszechnym spisie ludności i mieszkań 2011 oraz przewidywanym w kolejnej edycji spisu.
- Opracowanie projektu uniwersalnej ustawy o NSP, dostosowanej do nowego podejścia do realizacji spisów, bez konieczności każdorazowego przeprowadzania procesu legislacyjnego.
- Prowadzenie prac nad metodologią i zakresem tematycznym nowego spisu ludności i mieszkań planowanego do przeprowadzenia ok. 2020 roku – z wykorzystaniem doświadczeń NSP 2011.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Ograniczenie do niezbędnego minimum udziału respondentów w spisach oraz zakresu zbieranych od respondentów informacji.
- Optymalizacja kosztów realizacji spisów powszechnych.
- Wizualizacja przestrzenna wyników uzyskanych w ramach spisów powszechnych.
- Opracowanie modeli przetwarzania, metodologii i metodyki pracy przy realizacji spisów.

- Bieżące zasilanie statystyki danymi o zakresie informacyjnym odpowiadającym badaniu pełnemu w NSP 2011, począwszy od 2015 roku, w celu przygotowania kolejnej edycji spisu.
- Możliwość przeprowadzenia spisów powszechnych planowanych ok. 2020 roku z wykorzystaniem nowoczesnego i wydajnego środowiska informatycznego.
- Przygotowanie metodologii i wstępnego zakresu tematycznego spisu rolnego oraz spisu ludności i mieszkań, planowanych do przeprowadzenia ok. 2020 roku.

Obszar 4

Zbieranie, przetwarzanie i analiza danych statystycznych

- ◆ *Zwiększenie efektywności procesu produkcji statystycznej oraz towarzyszących mu procesów organizacyjnych i koordynacyjnych*

Stan obecny

Obecna organizacja badań realizowanych na podstawie programu badań statystycznych statystyki publicznej polega na dziedzinowym planowaniu i przeprowadzaniu badań. Jest to niejednokrotnie przyczyną redundancji zbieranych danych, nadmiernego obciążenia respondentów, równoległego i zróżnicowanego realizowania analogicznych etapów procesu badawczego – zgodnie z procedurami dedykowanymi poszczególnym badaniom. Od stycznia 2009 r. dane statystyczne ze sprawozdań GUS od podmiotów gospodarki narodowej zbierane są drogą elektroniczną poprzez Portal Sprawozdawczy GUS. Natomiast systemy informatyczne do przetwarzania i analizy danych są rozproszone, odrębne dla każdego badania. Realizowane są różnymi narzędziami i mają różną funkcjonalność. Powoduje to ograniczenie możliwości dokonywania zaawansowanych analiz wielotematycznych danych w jednym środowisku informatycznym. Organizacja badań wpływa również na alokację zasobów ludzkich i sposób zarządzania pracownikami.

Wśród elementów koordynujących proces produkcji statystycznej, mających istotne znaczenie dla jego efektywności, należy wymienić system metainformacji statystycznych oraz system operatów do badań statystycznych statystyki publicznej.

Obecnie metainformacje statystyczne dotyczące badań (innych niż spisy) przechowywane są w różnych systemach lub w plikach różnego formatu. W zakresie metadanych definicyjnych jedynym komponentem obsługiwanym przez centralny system w Głównym Urzędzie Statystycznym jest

Słownik Pojęć. Elementy dotyczące metainformacji były uwzględniane w różnych projektach prowadzonych w GUS, jednak nie powstał dotychczas dla badań (innych niż spisy) projekt kompleksowy i nie funkcjonuje centralne repozytorium metainformacji. Obecnie GUS posiada już doświadczenie w tym zakresie związane z utworzeniem i wykorzystaniem przy realizacji spisów powszechnych PSR 2010 i NSP 2011 systemu metainformacji, który daje możliwość: definiowania różnorodnych obiektów metadanych i zarządzania nimi, sterowania wykonaniem procesów oraz zarządzania dostępem i użytkownikami.

W zakresie operatów do badań, obecnie podstawą do wybierania jednostek do obserwacji statystycznej, a następnie uogólniania wyników są:

- dla badań społecznych – rejestr TERYT,
- dla badań rolniczych – rejestr gospodarstw rolnych,
- dla badań gospodarczych – Baza Jednostek Statystycznych (BJS).

Prowadzona jest praca metodologiczna „Budowa operatu statystycznego do badań społecznych”, której celem jest przygotowanie koncepcji budowy systemu operatów do badań społecznych w oparciu o doświadczenia wykorzystania systemów informacyjnych administracji publicznej przy przeprowadzeniu NSP 2011. Tworzona jest również koncepcja centralnego operatu do badań rolniczych. Źródła danych do aktualizacji i zasilania zasobów BJS oraz centralnego operatu do badań rolniczych są szczegółowo opisane w programie badań – w badaniu *System Jednostek Statystycznych*.

Planowane działania rozwojowe

- Identyfikacja i ustalenie procesów w ramach poszczególnych etapów badań statystycznych statystyki publicznej w oparciu o model GSBPM (*Generic Statistical Business Process Model*) i opracowanie polskiego Zintegrowanego Modelu Realizacji Badań Statystycznych (ZMRBS), ujmującego modele procesów adekwatnych do rzeczywistości i potrzeb polskiej statystyki publicznej; określenie wizji realizacji badań statystycznych – standardowego zintegrowanego procesu produkcji statystycznej z uwzględnieniem obiektów metadanych.
- Unifikacja procesów organizacji, polegająca nie tylko na zapewnieniu jednolitych rozwiązań dotyczących zbierania oraz przetwarzania danych, ale i realizacji całego procesu statystycznego zgodnie z jednorodnymi zasadami i procedurami.
- Opracowanie procedur postępowania umożliwiających automatyzację procesów planowania i realizacji badań.
- Etapowe wdrażanie koncepcji, zasad i procedur w dostosowaniu do możliwości zasobów ludzkich i finansowych.
- Opracowanie i etapowe wdrażanie strategii zbierania i przetwarzania danych statystycznych.
- Zdefiniowanie celów i wymagań dla systemu metainformacji oraz analiza możliwości wykorzystania – dla badań realizowanych na podstawie programu badań statystycznych – rozwiązań zaprojektowanych lub wdrożonych w projektach prowadzonych w GUS, tj. w spisach powszechnych i projekcie System Informacyjny Statystyki Publicznej (SISP).

- Opracowanie i etapowe wdrażanie koncepcji systemu metainformacji, umożliwiającego tworzenie i korzystanie z metainformacji na każdym etapie procesu statystycznego, a także zarządzanie dostępem, użytkownikami i jakością metainformacji.
- Budowa systemu operatów do badań społecznych, zawierającego szereg zmiennych charakteryzujących populację, w oparciu o dane pozyskiwane z systemów informacyjnych administracji publicznej, z wykorzystaniem narzędzi utworzonych dla przeprowadzenia NSP 2011.
- Budowa centralnego operatu do badań rolniczych, zawierającego szereg zmiennych charakteryzujących populację, aktualizowanego w oparciu o dane pozyskiwane z systemów informacyjnych administracji publicznej i z badań, z wykorzystaniem narzędzi utworzonych dla przeprowadzenia PSR 2010 i NSP 2011.
- Powiązanie podmiotowe operatów dla wzbogacenia zasobów informacyjnych i możliwości analitycznych.
- Podnoszenie jakości BJS dzięki wyjaśnieniu różnic podmiotowych pomiędzy BJS a zbiorami pozyskiwanymi z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Ministerstwa Finansów oraz zwiększeniu częstotliwości pozyskiwania danych z systemów informacyjnych administracji publicznej do aktualizacji BJS.
- Przypisanie do adresów w operatach współrzędnych geograficznych.
- Modyfikacja i rozwój środowiska informatycznego wspomagającego proces zbierania, przetwarzania i analizy danych statystycznych, zapewniającego sprawniejszą pracę, skrócenie czasu trwania procesów na tych etapach oraz pozyskanie zbiorów lepszej jakości.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Standaryzacja procesów pracy oraz poprawa efektywności pracy.
- Dostarczanie użytkownikom danych dobrej jakości w krótszym terminie.
- Optymalizacja kosztów realizacji badań statystycznych.
- Transparentność procedur postępowania z danymi statystycznymi zarówno dla odbiorców wewnętrznych, jak i zewnętrznych.
- Utworzenie repozytorium metadanych.
- Konsolidacja i logiczne powiązanie zbiorów danych i metadanych.
- Zapewnienie standaryzacji i harmonizacji badań poprzez metadane definicyjne i procesowe – zapewnienie spójnej, jednoznacznej i zunifikowanej definicji elementów badania statystycznego.

- Dostarczanie i gromadzenie aktualnej wiedzy o przeprowadzonych badaniach (głównych założeniach badania, metodologii, algorytmach łączenia danych, algorytmach przetwarzania, jakości badania itd.), umożliwiające jej wykorzystanie w przyszłości zarówno przez statystyków, jak i użytkowników danych – budowanie bazy wiedzy.
- Utworzenie centralnego operatu do badań rolniczych dla badań prowadzonych od 2013 roku.
- Utworzenie i wdrożenie systemu operatów do badań społecznych dla badań poczyniwszy od 2014 roku.
- Utworzenie kompleksowego systemu operatów do badań, co pozwoli udoskonalić techniki wyboru prób do badań, umożliwi rozpoznanie populacji na etapie planowania badania, przyczyni się do poprawy jakości badań (wiarygodności, spójności i precyzji ostatecznych wyników), a tym samym do zwiększenia możliwości badawczych statystyki publicznej.
- Stworzenie zintegrowanego środowiska do gromadzenia i przetwarzania danych, pozwalającego na pozyskiwanie danych lepszej jakości oraz zmniejszenie pracochłonności.
- Stworzenie zintegrowanego środowiska do prac analitycznych umożliwiającego realizację prac analitycznych w sposób zestandaryzowany, zapewniający powtarzalność w sposobie podejścia do analizowanego materiału zarówno w czasie, jak i obszarach tematycznych.
- Stworzenie zintegrowanego środowiska do planowania, zarządzania i monitorowania postępów prac, co umożliwi ocenę jakości na każdym etapie procesu i usprawni produkcję statystyk.
- Konsolidacja i centralizacja systemów informatycznych.

◆ *Doskonalenie jakości badań; budowa i wdrożenie systemu pomiaru i oceny jakości badań na wszystkich etapach ich realizacji*

Stan obecny

Celem prac dotyczących jakości w statystyce publicznej jest systematyczne doskonalenie procesów statystycznych dla lepszego zaspokojenia potrzeb użytkowników, zmniejszenia obciążeń respondentów oraz obniżenia kosztów tworzenia statystyk.

Doskonalenie przydatności badań statystycznych, tj. ich dostosowania do potrzeb odbiorców, oparte jest na szerokim procesie konsultacji programu badań statystyki publicznej z użytkownikami. Należy również podkreślić rolę Komisji Programowej, Komisji Metodologicznej, Rady Statystyki oraz Naukowej Rady Statystycznej w ocenie zdolności badań do zaspokojenia potrzeb informacyjnych.

Poprawa dokładności danych statystycznych jest prowadzona systematycznie, m.in. poprzez:

- doskonalenie elektronicznej metody zbierania danych,

- stosowanie reguł walidacyjnych w procesie zbierania, przetwarzania i analizy badań,
- stosowanie technik imputacji i estymacji danych przy występowaniu braków odpowiedzi,
- intensywne wykorzystywanie źródeł administracyjnych w celu poprawy jakości operatów do badań, imputacji danych, uogólniania wyników w badaniach reprezentacyjnych, zastępowania badań statystycznych danymi administracyjnymi, rozszerzenia możliwości analitycznych,
- integrację i konsolidację badań.

Po zakończeniu każdej edycji badania sporządzany jest raport z przebiegu badania, który stanowi podstawę do wdrażania wniosków usprawniających w zakresie eliminowania błędów losowych i nielosowych, np. wprowadzenie zmian w formularzu, objaśnieniach do formularza oraz wytycznych w kolejnej edycji badania.

Terminowość i punktualność danych jest przestrzegana w oparciu o terminy określone w przepisach prawnych, harmonogramach badań i tytułowych planach wydawniczych GUS. Dzięki zmianom w metodach badań polegających na stosowaniu metod mieszanych w procesach zbierania danych i stosowania tzw. „szybkich szacunków” skróceniu ulega odstęp czasu między okresem referencyjnym, w którym dane zjawisko jest opisywane w stosunku do terminu, kiedy informacja o badanym zjawisku jest rozpowszechniana i udostępniana użytkownikom.

Dostępność i przejrzystość badań jest doskonalona poprzez wykorzystanie różnorodnych form udostępniania informacji statystycznych (konferencje prasowe, Internet, CD-rom itp.) i metod wizualizacji danych. Istotną rolę odgrywa tu doskonalenie systemu metadanych, ze zwróceniem uwagi na ich funkcję informacyjną niezbędną do prawidłowej interpretacji danych statystycznych.

Porównywalność danych jest zapewniana poprzez stosowanie standardów, m.in. w zakresie pojęć, klasyfikacji, rejestrów statystycznych oraz poprzez zapewnienie przeliczeń danych w warunkach porównywalnych, np. w przypadku zmian w klasyfikacjach. Dzięki stwarzaniu warunków niezbędnych do porównywalności danych możliwa jest ich integracja i racjonalne wykorzystanie zasobów.

Spójność badań jest analizowana głównie pod kątem ich zakresu podmiotowego i przedmiotowego, częstotliwości zbierania danych oraz stosowanych przekrojów. Zidentyfikowanie związków koherencyjnych między badaniami w ramach danej dziedziny i między dziedzinami umożliwia redukcję obciążenia respondentów, eliminowanie redundancji danych oraz rozszerzenie możliwości prowadzenia analiz statystycznych w celu jak najpełniejszego zaspokojenia potrzeb użytkowników.

Należy zauważyć, że doskonalenie jakości badań statystycznych wymaga przestrzegania zarówno krajowych, jak również europejskich i międzynarodowych norm, wytycznych i dobrych praktyk, w tym Europejskiego Kodeksu Praktyk Statystycznych. Istotnym elementem w tym działaniu jest zapewnienie odpowiednich, standardowych procedur statystycznych, wdrażanych od momentu projektowania i zbierania danych aż po zatwierdzenie i rozpowszechnianie wyników.

W chwili obecnej rozpoczyna się wdrożenie kompleksowego, standardowego systemu narzędzi doskonalenia jakości badań statystycznych od fazy przygotowania badania aż po rozpowszechnianie wyników, takich jak: raporty jakości, mierniki jakości, listy kontrolne, przeglądy jakości.

Planowane działania rozwojowe

- Wdrożenie – na podstawie zarządzenia wewnętrznego nr 35 Prezesa GUS z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie pomiaru, oceny oraz monitorowania jakości badań statystycznych w służbach statystyki publicznej – do praktyki statystycznej standardowych narzędzi doskonalenia jakości, takich jak: raporty jakości, mierniki jakości, listy kontrolne, przeglądy jakości, co umożliwi m.in.:
 - ocenę jakości poszczególnych procesów pracy i produktów wytworzonych w trakcie tych procesów (ocena jakości na każdym etapie przygotowania i prowadzenia badań oraz opracowania ich wyników),
 - wzmocnienie działań standaryzacyjnych i zarządzania procesowego w produkcji danych statystycznych zgodnie z Zintegrowanym Modelem Realizacji Badań Statystycznych, w tym usprawnienia w procesach, doskonalenie dokumentacji procesów, metod i narzędzi, integracji procesów,
 - doskonalenie metodologii badań i metadanych,
 - wzrost zaangażowania pracowników w doskonalenie jakości badań statystycznych (postawy proaktywne), w tym w redukcję obciążenia respondentów, integrację procesów, doskonalenie dostępności i przejrzystości udostępnianych informacji oraz ich terminowości.
- Wdrażanie zarządzenia w sprawie jakości będzie wiązało się z:
 - prowadzeniem szkoleń na temat jakości w statystyce publicznej,
 - prowadzeniem pilotaży w zakresie przeglądów jakości,
 - obowiązkiem przygotowania raportów jakości i mierników jakości z badań statystycznych przez jednostki autorskie,
 - uczestnictwem jednostek autorskich w przeglądach jakości,
 - formułowaniem działań usprawniających procesy statystyczne i ciągłym doskonaleniem procesów.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Stosowanie działań prewencyjnych i usprawniających jakość badań statystycznych.
- Poprawa jakości zarządzania procesami statystycznymi i ich systematyczne doskonalenie.
- Harmonizacja i standaryzacja narzędzi służących doskonaleniu jakości badań statystycznych.

Doskonalenie jakości badań i danych statystycznych będzie stanowić element kompleksowego zarządzania jakością, które obejmie również zarządzanie jakością kapitału intelektualnego, zasobów finansowych i rzeczowych oraz technologią teleinformatyczną, tworzenie klimatu dla zmian, innowacji i kreatywności.

◆ Zmniejszenie obciążeń respondentów obowiązkami statystycznymi oraz ograniczenie redundancji zbieranych danych

Stan obecny

Dążenie do zmniejszenia obciążeń administracyjnych obywateli jest istotnym elementem obecnej polityki krajowej i europejskiej. Statystyka publiczna włącza się w ten nurt, dlatego wśród wyznaczonych celów i planowanych działań rozwojowych do 2017 roku znalazły się zagadnienia związane z redukcją obciążeń respondentów obowiązkami statystycznymi oraz ograniczeniem redundancji zbieranych danych. Będą one realizowane poprzez modernizację prowadzonych badań, zwiększanie wykorzystania danych z systemów informacyjnych administracji publicznej w badaniach statystycznych oraz doskonalenie metod i form zbierania danych.

W ostatnich latach jednym z priorytetów służb statystyki publicznej w procesie gromadzenia danych było wprowadzenie elektronicznej formy zbierania danych. Obecnie badania statystyczne realizowane są przez respondentów poprzez portal sprawozdawczy (w postaci elektronicznej), w niewielkim zakresie – przez podmioty do 5 pracujących nie posiadające dostępu do Internetu – drogą pocztową (w postaci papierowej) oraz przez ankieterów (w postaci elektronicznej na tabletach lub w postaci papierowej).

Każde badanie realizowane jest niezależnie, co prowadzi niekiedy do występowania zjawiska wielokrotnego pobierania tych samych danych i nadmiernego obciążenia respondentów.

Statystyka gromadzi dane pochodzące z różnych źródeł (z badań statystycznych, ze źródeł administracyjnych oraz ze źródeł nietypowych). Nie dysponuje jednak wspólnym repozytorium. Posiadanie repozytorium danych w powiązaniu z systemem metainformacji pozwoliłoby na opracowanie zestandaryzowanego procesu zbierania danych i udoskonalenie przebiegu tego procesu.

Odejście od formularzy papierowych otwiera nowe możliwości dotyczące dalszego rozwoju form i narzędzi gromadzenia danych oraz utrzymania ich w jak najwyższej adekwatności do zakresu podmiotowego i przedmiotowego badania.

Planowane działania rozwojowe

- Analiza badań prowadzonych przez GUS pod kątem liczby, częstotliwości, powtarzalności oraz źródeł pozyskiwanych zmiennych i wskazanie możliwości zoptymalizowania badań w tym zakresie.
- Zwiększenie stopnia wykorzystania danych administracyjnych w badaniach statystycznych statystyki publicznej.
- Opracowanie i wdrożenie zmian organizacyjno-technicznych umożliwiających koordynację etapu zbierania danych.
- Wypracowanie szczegółowych założeń i wymagań dla systemów wspierających pozyskiwanie danych (systemy CAXI, rejestry administracyjne, źródła nietypowe), a także opisanie procesu

oraz procedur w zakresie zbierania danych ze wszystkich kanałów i zasad ich uruchamiania, w tym zapewnienie i stosowanie procedur normalizacji, standaryzacji, kontroli oraz korekty danych, przy wykorzystaniu wiedzy, doświadczeń oraz narzędzi wdrożonych przy spisach powszechnych.

- Zapewnienie infrastruktury wspierającej proces gromadzenia i przetwarzania danych.
- Utworzenie i stałe poszerzanie zakresu informacyjnego repozytorium danych zawierającego dane pochodzące ze wszystkich badań, co obok informacji ze źródeł administracyjnych (również zawartych w repozytorium) pozwoli ograniczyć zakres informacji pozyskiwanych podczas badań.
- Rozwój elektronicznych form zbierania danych, w tym:
 - doskonalenie formularzy elektronicznych (zastosowanie dobrych praktyk i wykorzystanie elementów standaryzujących w procesie ich projektowania, szkolenia dla projektantów oraz autorów i koordynatorów badań),
 - stwarzanie warunków do przekazywania danych bezpośrednio z systemów informatycznych funkcjonujących w przedsiębiorstwach.
- Działania popularyzatorskie, mające na celu uświadomienie roli i znaczenia statystyki publicznej oraz zwiększenie udziału metody CAII jako kanału zbierania danych.
- Analiza i wskazanie źródeł nietypowych pod kątem możliwości ich wykorzystania; nawiązanie współpracy z gestorami oraz analiza wymagań dla narzędzi, które ten proces będą wspierać.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Zmniejszenie obciążeń respondentów obowiązkami statystycznymi – usprawnienie procesu przekazywania danych przez respondentów oraz ograniczenie ich zakresu i częstotliwości.
- Zwiększenie efektywności tworzenia statystyk – optymalizacja kosztów, skrócenie czasu przetwarzania danych.
- Podwyższenie standardów projektowania i poprawa funkcjonalności formularzy elektronicznych.
- Wdrożenie nowych form przekazywania danych do statystyki – bezpośrednio z systemów ewidencyjnych przedsiębiorstw.
- Posiadanie nowoczesnego i wydajnego środowiska informatycznego wspierającego proces gromadzenia i przetwarzania danych.

◆ **Zwiększenie wykorzystania źródeł administracyjnych w badaniach statystycznych**

Stan obecny

Ekonomiczna presja na obniżanie kosztów tworzenia statystyk oficjalnych, nowe potrzeby użytkowników informacji statystycznych oraz presja społeczna dotycząca zmniejszenia obciążenia respondentów powodują konieczność zwiększenia stopnia wykorzystania systemów administracyjnych jako źródła danych dla badań statystycznych oraz poszukiwania nowych sposobów tworzenia statystyk. Zbiory danych z systemów informacyjnych administracji publicznej pozyskiwane obecnie na potrzeby badań statystycznych gromadzone są w GUS na zewnętrznych nośnikach danych. Przetwarzanie, w tym kontrola i korekta tych samych zbiorów danych z systemów informacyjnych administracji publicznej dokonywana jest niezależnie przez różne jednostki statystyki publicznej dla każdego badania, w którym dane te są wykorzystywane. Formalnie nie zostały opracowane i wdrożone zasady kontroli i korekty, w tym imputacji, synchronizacji oraz oceny jakości danych administracyjnych i danych wynikowych opartych na danych administracyjnych. W badaniach statystycznych rzadko stosuje się do tworzenia danych wynikowych kombinację danych administracyjnych ze statystycznymi.

Planowane działania rozwojowe

- Opracowanie i wdrożenie wzorcowego procesu pozyskiwania, gromadzenia i przetwarzania danych z systemów administracyjnych.
- Opracowanie metodyki wykorzystania danych administracyjnych, w tym reguł: oceny przydatności dla statystyki, oceny jakości systemów administracyjnych i zbiorów danych, przetwarzania danych (kontroli, korekty, anonimizacji, imputacji, synchronizacji), integracji danych.
- Opracowanie metodyki łączenia danych administracyjnych ze statystycznymi do tworzenia danych wynikowych.
- Opracowanie i wdrożenie zmian organizacyjno-technicznych dotyczących procesu pozyskiwania, gromadzenia i przetwarzania danych z systemów administracyjnych w oparciu o nowoczesne rozwiązania i technologie.
- Stworzenie środowiska i warunków do wykorzystania nowoczesnych technologii i możliwości komunikacyjnych:
 - budowa środowiska informatycznego do transferu i gromadzenia danych administracyjnych: źródłowych oraz po kontroli i korekcie,
 - budowa środowiska informatycznego do transferu i gromadzenia metainformacji o metodach i regułach wykorzystania, przetwarzania danych, jakości źródeł administracyjnych i zbiorów danych.

- Analiza warunków prawnych regulujących funkcjonowanie systemów administracyjnych oraz wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej w obszarze dotyczącym wykorzystania danych administracyjnych w badaniach statystycznych statystyki publicznej.
- Prowadzenie współpracy z gestorami systemów informacyjnych administracji publicznej na etapie projektowania, budowy, eksploatacji i modernizacji tych systemów, ze szczególnym uwzględnieniem zawartości informacyjnej, stosowanych w nich standardów identyfikacyjnych i klasyfikacyjnych oraz interoperacyjności systemów.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Zmniejszenie obciążeń respondentów obowiązkami statystycznymi – ograniczenie zakresu i częstotliwości zbieranych danych bezpośrednio od respondentów.
- Nowe i udoskonalone metody tworzenia statystyk.
- Zwiększenie integracji systemu statystyki publicznej z systemami administracyjnymi, uzyskanie możliwości łączenia zbiorów danych administracyjnych i statystycznych.
- Zwiększenie dokładności i aktualności danych wynikowych.
- Zastąpienie pracochłonnych zadań jednostek statystyki związanych z tradycyjnymi źródłami danych innymi jakościowo działaniami.
- Racjonalizacja kosztów realizacji badań statystycznych.
- Podniesienie jakości systemów administracyjnych, korzystne także z punktu widzenia ich gestorów, w tym:
 - uzyskanie zgodności metodologicznej, a tym samym zwiększenie integralności systemów administracyjnych z systemem statystyki publicznej,
 - zwiększenie wiarygodności i użyteczności systemów administracyjnych,
 - uzyskanie szerszego zakresu informacji stanowiących podstawę do podejmowania decyzji.

◆ *Rozwój analiz statystycznych; wdrożenie systemu wspomaganie analiz*

Stan obecny

Jednym z wyzwań stojących przed statystyką publiczną, wynikających zarówno z oczekiwań użytkowników, jak też z dążenia statystyki publicznej do podniesienia swej rangi w systemie informacyjnym państwa, jest rozszerzenie wachlarza oferowanych przez statystykę usług i dostarczanie odbiorcom nie tylko danych statystycznych, ale również profesjonalnych analiz społeczno-gospodarczych. Zakres analiz statystycznych prowadzonych w poszczególnych obszarach statystyki wymaga rozszerzenia i pogłębienia, biorąc pod uwagę zmiany procesów społecznych

i gospodarczych oraz ich implikacje dla rozwoju społeczno-ekonomicznego kraju. Niewystarczający w stosunku do faktycznych potrzeb jest także zakres wykonywanych analiz przestrzennych. W chwili obecnej istnieje możliwość prezentacji danych statystycznych w podziale administracyjnym. Wyjątek stanowią dane zebrane na potrzeby spisów powszechnych, które mają odniesienie do punktu adresowego.

Aktualnie zbyt rzadko wykorzystuje się zaawansowane, specjalistyczne oprogramowanie analityczne, dające duże możliwości analizy danych, w tym badania powiązań pomiędzy zjawiskami.

Planowane działania rozwojowe

- Utworzenie repozytorium zawierającego dane pochodzące ze wszystkich badań statystycznych, w tym spisów powszechnych, oraz ze źródeł administracyjnych jako podstawy do prowadzenia spójnych, zaawansowanych analiz.
- Wdrażanie systemu wspomagania analiz obejmującego narzędzia klasy BI (Business Intelligence) oraz narzędzia do samodzielnego prowadzenia zaawansowanej analizy danych przez statystyków.
- Rozszerzanie analiz statystycznych przeprowadzanych w oparciu o dane przechowywane w scentralizowanym systemie gromadzenia danych, z wykorzystaniem spójnych, specjalistycznych narzędzi do analiz i prezentacji wyników.
- Opracowywanie publikacji i opracowań przy pomocy jednorodnej platformy analitycznej.
- Podjęcie prac zmierzających do uruchomienia Portalu Geostatystycznego, który będzie umożliwiał wykonywanie analiz geoprzestrzennych opartych na danych pochodzących z badań statystycznych.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Poszerzenie i pogłębienie analiz w ramach programowych prac badawczych.
- Stworzenie środowiska informatycznego, zaawansowanych narzędzi oraz zintegrowanego źródła danych dla analiz statystycznych.
- Zapewnienie pracownikom resortu statystyki i użytkownikom zewnętrznym dostępu do systemu umożliwiającego wykonywanie zaawansowanych analiz.
- Ułatwienie procesu eksploracji, wizualizacji i interpretacji danych podczas prac analitycznych i publikacyjnych.
- Udostępnianie poprzez Portal Geostatystyczny zagregowanych danych w postaci różnorodnych analiz przestrzennych – gotowych oraz na indywidualne zamówienia.

Obszar 5

Udostępnianie informacji statystycznych

◆ *Udoskonalenie sposobów i form udostępniania informacji statystycznych*

Stan obecny

Udział informacji udostępnianych w postaci baz danych poprzez Portal Informacyjny GUS (PI GUS) jest zbyt niski w stosunku do ilości informacji będących w zasobach GUS. Dłuższe szeregi czasowe danych udostępnionych w postaci baz danych oraz znaczący zestaw metadanych występują obecnie głównie w Banku Danych Lokalnych (BDL). Znaczna część publikacji elektronicznych zawiera tabele w formacie PDF, co utrudnia ich dalsze przetwarzanie przez użytkowników. W konsekwencji znaczna część składanych zamówień dotyczy informacji, które mogłyby być dostępne na PI GUS i samodzielnie pobierane przez użytkowników.

Obecny Portal Informacyjny GUS wymaga również zastosowania nowych rozwiązań, które zapewniłyby bardziej przyjazny interfejs dla użytkowników, eliminując istniejące braki funkcjonalności, takie jak:

- brak możliwości zakładania przez użytkowników na PI własnych kont, dla których zakres jest zależny od profilu użytkownika; uniemożliwia to automatyczne dostarczanie użytkownikom najświeższych danych w interesujących ich obszarach,
- brak możliwości graficznej wizualizacji danych z wykorzystaniem najnowszych technologii (np. wykresy dynamiczne, zobrazowanie przestrzenne),
- brak rozwiązań umożliwiających użytkownikom dokonywanie prostych analiz.

Użytkownicy informacji statystycznych zgłaszają często postulaty dotyczące poprawy aktualności udostępnianych informacji wynikowych z badań – ich zdaniem dane ukazują się zbyt późno w stosunku do potrzeb i oczekiwań. Sprostanie tym oczekiwaniom wymaga usprawnień i skrócenia czasu realizacji poszczególnych etapów badań, których przebieg ma bezpośredni wpływ na termin udostępnienia danych.

Usprawnienia wymaga również proces przygotowania i przekazywania informacji wynikowych do stałych odbiorców – instytucji polskich i organizacji międzynarodowych. Obecnie, ze względu na brak zasilonej danymi hurtowni danych statystycznych, wymaga to odrębnego przygotowywania przez departamenty autorskie, a powinien być to proces w dużym stopniu zautomatyzowany.

Ponadto istnieje potrzeba opracowania i wdrożenia jednorodnych w ramach całej statystyki standardów opracowywania informacji statystycznych. Dotychczas zostały opracowane ogólne zasady przygotowywania danych oraz sporządzania tablic, a także ogólne zasady przygotowywania danych do przekazania do druku.

W ramach prac zmierzających do udostępniania na PI GUS danych statystycznych z różnych dziedzin w systemie bazodanowym, obok rozbudowywanego Banku Danych Lokalnych rozpoczęto opracowanie Banku Danych Makroekonomicznych (BDM). Obecnie na stronie internetowej GUS dostępna jest publikacja „Polska – Wskaźniki makroekonomiczne” w formie plików MS Excel, zawierająca podstawowe wskaźniki makroekonomiczne w postaci miesięcznych, kwartalnych i rocznych szeregów czasowych.

Planowane działania rozwojowe

- Dostosowanie merytoryczne i techniczne produktów statystycznych i środowiska udostępniania do prezentowania danych statystycznych w możliwie najszerszym zakresie w formie elektronicznej (bazodanowej).
- Udostępnienie na PI GUS publicznej hurtowni danych zawierającej maksymalną ilość danych i metadanych w możliwie najdłuższych szeregach czasowych, która będzie zasilana z hurtowni danych statystycznych (planowanej do utworzenia).
- Unowocześnienie interfejsu użytkownika poprzez udoskonalenie wyszukiwarki, wykorzystanie najnowszych metod prezentacji danych, udostępnienie narzędzi analitycznych i umożliwienie zakładania profili użytkownika w bazach danych.
- Udostępnianie elektronicznych wersji opracowań, umożliwiających pobieranie danych i metadanych w formatach umożliwiającym ich dalsze przetwarzanie.
- Szersze zastosowanie technologii GIS w prezentowaniu i udostępnianiu wyników badań statystycznych (rozbudowa Portalu Geostatystycznego).
- Standaryzacja funkcjonalna aplikacji do udostępniania produktów elektronicznych, w tym szczególnie modułów udostępniania danych z baz danych.
- Wprowadzenie zmian funkcjonalnych i wizualnych w PI GUS, zmierzających do uczynienia go jak najbardziej przyjaznym, nawet dla niezaawansowanych użytkowników.
- Opracowanie mechanizmów stałego pozyskiwania opinii o jakości systemu udostępniania informacji statystycznych (ankiety, badanie funkcjonalności PI GUS itp.).
- Stosowanie formatów wymiany danych i metadanych z partnerami krajowymi i zagranicznymi, umożliwiającymi automatyzację tych procesów.
- Integracja systemu obsługi informacyjnej odbiorców w regionach.
- Opracowanie spójnych i jednolitych standardów przygotowywania różnych form informacji statystycznych:
 - publikacji i opracowań papierowych,
 - publikacji i opracowań elektronicznych,oraz przygotowanie ogólnodostępnego dla służb statystyki publicznej, interaktywnego przewodnika zawierającego zasady i przykłady postępowania przy opracowywaniu publikacji statystycznych.

- Opracowanie zasad funkcjonowania Banku Danych Makroekonomicznych (zasilanie, aktualizacja, walidacja danych) oraz rozbudowa i unowocześnianie BDM.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Ułatwienie użytkownikom korzystania z informacji dostępnych na PI GUS poprzez zastosowanie nowoczesnego interfejsu, wykorzystującego najnowsze techniki wyszukiwania, pobierania, przetwarzania i prezentowania danych.
- Umożliwienie użytkownikom samodzielnego pobierania maksymalnie dużej ilości danych poprzez PI GUS.
- Unowocześnienie zaplecza technologicznego (rozwiązania informatyczne, parametry sprzętu i sieci).
- Wdrożenie do systemu statystyki publicznej standardów opracowywania informacji statystycznych pozwalających na wydawanie wysokiej jakości publikacji i opracowań.
- Udostępnienie Banku Danych Makroekonomicznych użytkownikom zewnętrznym.

◆ *Udostępnianie produktów statystycznych w dostosowaniu do potrzeb określonych grup odbiorców, w tym mediów*

Stan obecny

Produkty statystyczne opracowywane i udostępniane obecnie przez statystykę publiczną są w większości adresowane do wszystkich odbiorców w takiej samej postaci. Coraz częściej odbiorcy zgłaszają zapotrzebowanie na dostęp do informacji statystycznych zróżnicowanych pod względem zakresu, formy opracowania i kanału udostępniania. Istnieje potrzeba tworzenia produktów dedykowanych dla konkretnych grup odbiorców informacji statystycznych (np. dziennikarze, naukowcy, studenci itp.), uwzględniających ich indywidualne potrzeby oraz poziom wiedzy statystycznej.

Planowane działania rozwojowe

- Opracowanie systemu monitorowania zapotrzebowania na nowe produkty statystyczne oraz działanie na rzecz ich tworzenia i promowania.
- Określenie grup odbiorców posiadających podobne potrzeby informacyjne, np. z wykorzystaniem stosowanego przez niektóre kraje podziału na: korzystających sporadycznie z ogólnych informacji, potrzebujących pogłębionych gotowych opracowań

i analiz z określonego obszaru i analityków pracujących na danych o jak najniższym poziomie agregacji.

- Opracowanie form udostępniania, dostosowanych do potrzeb wyodrębnionych grup odbiorców.
- Intensyfikacja bezpośrednich kontaktów pracowników statystyki publicznej z odbiorcami, np. poprzez organizowanie spotkań, dni otwartych, wykorzystanie nowych metod komunikacji z odbiorcami (fora internetowe, portale społecznościowe).
- Opracowanie algorytmów i procedur umożliwiających dostęp do danych na możliwie najniższym poziomie agregacji bez naruszania tajemnicy statystycznej.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Zwiększenie stopnia zaspokojenia potrzeb odbiorców poprzez udostępnianie im produktów dostosowanych do ich potrzeb i możliwości.

◆ Zbudowanie systemu statystycznych informacji przestrzennych

Stan obecny

Obecnie realizowane są prace, których celem jest opracowanie koncepcji udostępniania danych, w tym również informacji przestrzennych. Aktualnie dane statystyczne pozyskane z badań publikowane są w podziale administracyjnym. Najmniejszą jednostką agregacji jest gmina, a w niektórych przypadkach miejscowość statystyczna (dane dostępne w Banku Danych Lokalnych). Nie ma możliwości prezentacji tych danych z wykorzystaniem narzędzi GIS w odniesieniu do mniejszych jednostek. Wyjątek stanowią spisy powszechne, na potrzeby których opracowane zostały dane posiadające odniesienie przestrzenne, w związku z tym istnieje możliwość ich prezentacji w ujęciu przestrzennym.

Planowane działania rozwojowe

- Kontynuacja prac nad budową i wdrożeniem systemu statystycznych informacji przestrzennych, który umożliwi, w oparciu o dane przestrzenne, tworzenie zharmonizowanych operatów do badań statystycznych. Planuje się, aby w przyszłości wszystkie badania statystyczne miały odniesienie przestrzenne, a zbierane w nich dane odnoszone były do punktu adresowego zlokalizowanego w przestrzeni.
- Modernizacja rejestru BJS, aby dane w nim zawarte miały odniesienie przestrzenne.

- Gromadzenie i wykorzystanie informacji przestrzennych z uwzględnieniem wymagań systemowych, o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 2000 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U. Nr 70, poz. 821).
- Wykorzystanie krajowej infrastruktury danych przestrzennych opartej na INSPIRE, tj. na dyrektywie 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiającej infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej. Ustawą transponującą dyrektywę do prawa polskiego jest ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (Dz.U. 2010 Nr 76 poz. 489).

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Możliwość zbierania i prezentowania danych przestrzennych oraz wyników badań statystycznych w ujęciu przestrzennym różnym grupom użytkowników na Portalu Geostatystycznym.
- Uzyskanie informacji w postaci warstw tematycznych umożliwiającą dokonywanie powiązań zagadnień środowiskowych, gospodarczych i społecznych, analiz przyczynowo-skutkowych oraz wizualizacji danych.

Obszar 6

Zarządzanie zasobami statystyki publicznej

◆ *Dostosowanie systemu zarządzania organizacją do procedur kontroli zarządczej oraz przyjętego modelu procesu produkcji statystycznej*

Stan obecny

W ramach doskonalenia systemu zarządzania organizacją i dostosowania go do procedur kontroli zarządczej niezbędna jest kontynuacja działań na rzecz realizacji celów i zadań służb statystyki publicznej w sposób efektywny, oszczędny, terminowy i dostosowany do przepisów prawnych. Istotnym jest zatem racjonalne gospodarowanie posiadanymi zasobami, ze szczególnym uwzględnieniem właściwej alokacji środków finansowych. Konieczne jest również rozpoczęcie prac w zakresie doskonalenia systemu zarządzania ryzykiem oraz wdrażania wniosków wynikających z oceny realizacji budżetu zadaniowego, a także w zakresie kontroli i profilaktyki przeciwdziałania niepożądanym zjawiskom w organizacji.

Obecnie trwają prace przygotowawcze w zakresie opracowania systemu zintegrowanego zarządzania ryzykiem i wdrażania wniosków wynikających z oceny realizacji budżetu zadaniowego.

Planowane działania rozwojowe

- Stworzenie przez GUS jako dysponenta części budżetowej systemu monitorowania realizacji budżetu zadaniowego wraz z określeniem sytuacji, w których powinny być podejmowane działania korygujące.
- Integracja zarządzania ryzykiem na poziomie dysponenta części budżetowej, co pozwoli określić przyszłe zdarzenia, które mogą pozytywnie, bądź negatywnie oddziaływać na realizację zadań.
- Podjęcie działań związanych z profilaktyką przeciwdziałania niepożądanym zjawiskom w organizacji poprzez:
 - ustalanie sposobów postępowania,
 - organizację szkoleń i warsztatów,
 - prowadzenie ewentualnych działań kontrolnych i prewencyjnych.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Wdrożenie zintegrowanego zarządzania ryzykiem – unowocześnienie systemu zarządzania.
- Ograniczenie ryzyka występowania niepożądanych zjawisk w organizacji.

◆ *Opracowanie i wdrożenie nowoczesnego systemu zarządzania kadrami służb statystyki publicznej w oparciu o model kompetencji*

Stan obecny

Obecnie statystyka publiczna dysponuje procesami kadrowymi, które obejmują m.in. rekrutację i selekcję pracowników, system ocen okresowych, szkolenia oraz kształtowanie ścieżek rozwoju zawodowego pracowników. Procesy te nie są ujęte w jednym dokumencie, jednak każdy z nich funkcjonuje w oparciu o sformalizowane zasady wynikające z uregulowań prawnych (ustawa o statystyce publicznej, zarządzenia wewnętrzne GUS). Jednak brak jest nowoczesnego i skutecznego systemu motywacyjnego, który wpływałby na efektywność pracy oraz na zmniejszenie fluktuacji kadr, a tym samym zatrzymanie najbardziej wykwalifikowanych pracowników. W związku z tym wprowadzono proces etatyzacji finansowej, poprzedzony w roku 2011 pilotażem, mający na celu racjonalne gospodarowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na wynagrodzenia pracowników.

Ponadto, w celu unowocześnienia procesu zarządzania zasobami ludzkimi w służbach statystyki publicznej, Główny Urząd Statystyczny przystąpił do projektu „*Modernizacja systemów zarządzania i podnoszenie kompetencji kadr poprzez realizację wdrożeń usprawniających ukierunkowanych na poprawę procesów zarządzania w administracji rządowej*” organizowanego przez Departament Służby Cywilnej KPRM. Realizacja projektu rozpoczęła się w roku 2012, a jego efekty będą miały długofalowy wpływ na poprawę jakości zarządzania kadrami resortu statystyki publicznej w kolejnych latach.

Planowane działania rozwojowe

- Wdrożenie modelu zarządzania przez kompetencje. Stworzone zostaną profile kompetencyjne dla poszczególnych grup stanowisk. W pierwszej kolejności model zostanie wdrożony w Głównym Urzędzie Statystycznym. Jeśli adaptacja założeń modelu będzie miała pozytywny oddźwięk w zakresie działalności GUS, to w następnej kolejności implementacja modelu obejmie poszczególne urzędy statystyczne.
- Uzupelnienie istniejących narzędzi zewnętrznej i wewnętrznej rekrutacji i selekcji pracowników w oparciu o wdrażany model zarządzania przez kompetencje.
- Wdrożenie nowoczesnego systemu motywacyjnego dla pracowników.
- Stworzenie i wdrożenie mechanizmów mających na celu utrzymanie wysoko wykwalifikowanej kadry.
- Opracowanie i wdrożenie systemu oceny potencjału zasobów kadrowych. Dzięki niemu możliwa będzie diagnoza luk kompetencyjnych pracowników. System ten będzie stanowił

dopełnienie polityki szkoleniowej, uwzględniającej konkretne potrzeby pracowników służb statystyki publicznej.

- Stworzenie systemu umożliwiającego planowanie kariery pracowników poprzez ustalenie przejrzystych kryteriów awansu oraz wykorzystanie wniosków dotyczących indywidualnego programu rozwoju zawodowego każdego pracownika.
- Dostosowanie modelu zarządzania przez kompetencje do obecnie funkcjonujących elementów zarządzania zasobami ludzkimi, który będzie oparty o jednolite, obiektywne kryteria, dostosowane do specyfiki zadań realizowanych w ramach resortu statystyki publicznej.

Oczekiwane rezultaty działań

- Stworzenie warunków umożliwiających rozwój i efektywne funkcjonowanie struktur statystyki publicznej.
- Podniesienie kompetencji i rozwój kwalifikacji osób uczestniczących w realizacji statutowych zadań statystyki publicznej.
- Zwiększenie poziomu motywacji i zaangażowania pracowników w wykonywanie obowiązków służbowych.
- Wprowadzenie dodatkowych narzędzi selekcji na poszczególne stanowiska przyczyni się do pozyskiwania pracowników o jeszcze wyższych kompetencjach.
- Zintegrowanie modelu zarządzania przez kompetencje z istniejącym systemem ocen okresowych, a tym samym znaczne zobiektywizowanie procesu sporządzania ocen okresowych.
- Kierowanie rozwojem pracowników i utrzymanie najbardziej wykwalifikowanych pracowników w resorcie.
- Podniesienie jakości wykonywanych zadań przez pracowników resortu.
- Zmniejszenie poziomu fluktuacji kadr w statystyce publicznej.
- Usprawnienie komunikacji zarówno wewnątrz organizacji, jak i ze środowiskiem zewnętrznym.
- Zwiększenie zaufania społecznego do statystyki publicznej.

◆ ***Ograniczenie rozproszenia zasobów teleinformatycznych (IT) w organizacji i racjonalizacja kosztów eksploatacji infrastruktury IT***

Stan obecny

Zasoby IT są obecnie rozproszone z punktu widzenia zarządzania oraz lokalizacji (GUS, US-y, CIS) – zarówno zasoby kadrowe, jak i infrastrukturalne.

Zmiana modelu funkcjonowania służb IT i centralizacja zasobów pozwoliłaby na racjonalizację wykorzystania zasobów IT i zwiększenie ich ekonomicznej efektywności.

Planowane działania rozwojowe

- Opracowanie i wdrożenie Architektury Korporacyjnej.
- Opracowanie i wdrożenie nowego modelu funkcjonowania IT w statystyce – model usługowy.
- Budowa systemów IT w architekturze scentralizowanej – zarządzanie, infrastruktura – rozproszony dostęp.
- Integracja systemów spisowych z systemem teleinformatycznym statystyki.

Oczekiwane rezultaty działań rozwojowych

- Racjonalne wykorzystanie zasobów.
- Zwiększenie potencjału wykonawczego i jakości obsługi służb IT.
- Racjonalizacja kosztów działalności IT.

Całość zagadnień informatycznych znajdzie odzwierciedlenie w oddzielnym dokumencie omawiającym kierunki rozwoju informatyki w GUS – spójnym z kierunkami rozwoju statystyki publicznej.

Rozdział IV

CZYNNIKI WARUNKUJĄCE REALIZACJĘ DZIAŁAŃ ROZWOJOWYCH

Niniejszy dokument wyznacza kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 roku, definiując działania rozwojowe zmierzające do osiągnięcia założonych celów oraz oczekiwane rezultaty tych działań.

Ze względu na kilkuletnią perspektywę opracowanych kierunkowych założeń rozwojowych oraz mogące wystąpić w tym okresie zmiany uwarunkowań związanych z otoczeniem społeczno-gospodarczym i politycznym, zakłada się możliwość przeprowadzenia aktualizacji dokumentu, zmiany wyznaczonych celów i kierunków działań rozwojowych, z jednoczesnym opracowaniem informacji o dotychczas zrealizowanych działaniach.

Pomimo, że stawiając cele strategiczne i cele w poszczególnych obszarach oraz planując działania rozwojowe brano pod uwagę realia, w jakich funkcjonuje statystyka publiczna, ich realizacja jest uwarunkowana wieloma czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi, które kształtując się w określony, często trudny do przewidzenia sposób, mogą sprzyjać lub utrudniać, czy nawet uniemożliwiać osiągnięcie wyznaczonych celów.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze z tych czynników, wskazując jednocześnie obszary i zjawiska, na które należy zwrócić szczególną uwagę i w miarę możliwości podejmować działania zaradcze.

- ◆ **Uwarunkowania prawne** – dotyczące zarówno ustawy o statystyce publicznej (możliwość skutecznego wprowadzenia nowelizacji ustawy), jak i innych aktów prawnych mających wpływ na funkcjonowanie statystyki i realizowane procesy statystyczne (zmiany w krajowych i międzynarodowych dokumentach strategicznych, trudności w przewidzeniu ostatecznych rezultatów prac w Eurostacie nad zmianami metodologii, zakresu przedmiotowego i podmiotowego badań opartych na regulacjach i wytycznych KE, zmiany w prawodawstwie polskim wpływające na statystykę publiczną).

Istnieje potrzeba przeprowadzenia prac zmierzających do nowelizacji ustawy o statystyce publicznej i jej dostosowania do aktualnych warunków wewnętrznych i zewnętrznych. Niezbędne jest także monitorowanie propozycji zmian w innych aktach prawnych wpływających na realizację badań statystycznych oraz aktywny udział w konstruowaniu zapisów dotyczących statystyki publicznej.

- ◆ **Dostępność środków finansowych** – utrzymanie zasobów finansowych na obecnym poziomie, a tym bardziej ich ograniczenie, może powodować trudności m.in. w zakresie: realizacji nowych lub rozszerzonych przedsięwzięć badawczych w programie badań statystycznych statystyki publicznej, utrzymania i rozwoju infrastruktury technicznej, dostępu do oprogramowania specjalistycznego, płatnych baz danych i serwisów specjalistycznych, środków na współpracę z wyspecjalizowanymi ośrodkami naukowymi, uczestnictwa w konferencjach krajowych

i międzynarodowych, specjalistycznych warsztatach i forach, a tym samym uniemożliwić realizację wielu zadań objętych niniejszym planem rozwoju.

Konieczne jest monitorowanie budżetu statystyki publicznej z uwzględnieniem priorytetów działalności, włączenie jej w system przedsięwzięć wspieranych ze środków europejskich w ramach polityki spójności po 2014 r., aktywne pozyskiwanie środków finansowych na prowadzenie badań w ramach różnych projektów oraz badań zleconych służbom statystyki publicznej.

- ◆ **Przychylność partnerów zewnętrznych** niezbędnych do realizacji planowanych zadań (jednostki administracji rządowej i samorządowej, respondenci, instytucje naukowe itp.).

Dla jej uzyskania niezbędne jest konsultowanie działań i uświadamianie partnerom znaczenia podejmowanych działań nie tylko dla statystyki publicznej, ale dla całego systemu informacyjnego państwa.

- ◆ **Jakość i kompletność administracyjnych źródeł danych** (skłonność gestorów systemów administracyjnych do stosowania wspólnych standardów klasyfikacyjnych oraz do prac nad poprawą kompletności i jakości gromadzonych danych).

Istnieje konieczność ciągłej współpracy z gestorami administracyjnych systemów informacyjnych zmierzającej do uzyskania jak najwyższej interoperacyjności metodologicznej i klasyfikacyjnej tych systemów z systemem informacyjnym GUS, umożliwiającej wykorzystywanie źródeł administracyjnych w planowanych działaniach rozwojowych.

- ◆ **Współpraca międzyinstytucjonalna** – z uczestnikami badań statystycznych statystyki publicznej i innymi instytucjami (wymiana danych i wyników badań, wymiana doświadczeń metodologicznych, minimalizacja różnicowania podstaw metodologicznych umożliwiająca łączenie danych z badań prowadzonych przez GUS i inne instytucje, współuczestnictwo we wspólnych przedsięwzięciach), z gestorami systemów administracyjnych i innych instytucjonalnych gestorów danych (dostęp do źródeł administracyjnych niezbędnych do stworzenia nowoczesnego systemu informacyjnego, możliwość pozyskania nowych źródeł danych statystycznych).

Niezbędna jest stała, aktywna współpraca z naczelnymi organami władzy, administracji publicznej i innymi jednostkami organizacyjnymi zarówno prowadzącymi badania statystyczne statystyki publicznej, jak i odpowiedzialnymi za administracyjne i pozaadministracyjne systemy informacyjne.

- ◆ **Zasoby ludzkie** (wiedza i umiejętności pracowników zaangażowanych w poszczególne działania, pracowitość i złożoność nowych zadań, fluktuacja kadr).

Dla zapewnienia odpowiednich zasobów ludzkich, niezbędnych do realizacji zaplanowanych działań rozwojowych, istnieje konieczność stosowania strategii zarządzania zasobami ludzkimi skierowanej na utrzymanie właściwego poziomu zatrudnienia, w tym pozyskania pracowników, którzy będą w stanie realizować nowe zadania stojące przed statystyką publiczną, oraz wzmocnienie stabilności kadr. Niezbędne jest dalsze inwestowanie w rozwój pracowników poprzez prowadzenie szkoleń dostosowanych do potrzeb, w celu przekazywania wiedzy, budowania kompetencji i rozwoju umiejętności praktycznych.

- ◆ **Zaangażowanie i motywacja pracowników** służb statystyki publicznej w realizację działań rozwojowych (obawa przed zmianami wynikającymi z reorganizacji modelu produkcji statystycznej czy systemu zarządzania kadrami, świadomość zwiększenia obowiązków i wymagań kompetencyjnych przy braku perspektyw wzrostu wynagrodzenia).

Uzyskanie właściwej, zaangażowanej postawy pracowników jest kluczowym czynnikiem w realizacji procesów rozwojowych. Niezbędne jest m.in. zapewnienie przepływu informacji dla pracowników, uświadamianie korzyści płynących z wdrożenia działań rozwojowych oraz podjęcie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności resortu statystyki jako pracodawcy na rynku pracy.

- ◆ **Zasoby technologiczne/infrastrukturalne** (dostęp do narzędzi informatycznych wspomagających realizację celów, infrastruktura techniczna dostosowana do planowanych działań).

Istnieje konieczność zapewnienia niezbędnego wyposażenia technicznego, oprogramowania i szkoleń w zakresie jego obsługi, odpowiedniej pojemności serwerów, systemów zabezpieczenia danych itp.

- ◆ **Uwarunkowania czasowe** w realizacji przyjętego harmonogramu wdrażania działań rozwojowych (zależność od otoczenia, niewłaściwe oszacowanie czasochłonności prac, zbyt duże nagromadzenie zadań w jednym czasie).

Istnieje konieczność rzetelnego przygotowania planu i harmonogramu wdrażania działań rozwojowych (właściwy podział zadań i obowiązków), ustalenia priorytetów i „wąskich gardeł”, monitorowania realizacji zadań na poszczególnych etapach w każdym z obszarów strategicznych oraz wprowadzania niezbędnych korekt w harmonogramie.

Załącznik 1. Wykaz skrótów

Skrót	Wyjaśnienie
B+R	Działalność badawcza i rozwojowa <i>(R&D) Research and Development</i>
BAEL	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
BDL	Bank Danych Lokalnych
BDM	Bank Danych Makroekonomicznych
BJS	Baza Jednostek Statystycznych
CAII	Przekazanie danych przez respondenta drogą internetową (formularz elektroniczny) <i>Computer Assisted Internet Interviewing</i>
CAPI	Wywiad realizowany przez rachmistrza/ankietera statystycznego u respondenta, rejestrowany na urządzeniu mobilnym <i>Computer Assisted Personal Interviewing</i>
CATI	Wywiad telefoniczny wspomagany programem komputerowym <i>Computer Assisted Telephone Interviewing</i>
CAXI	Systemy zbierania danych wspomaganego komputerowo, tj. CAII, CATI, CAPI <i>Computer Assisted (x=Internet, Personal, Telephone) Interviewing</i>
CIOP	Centralny Instytut Ochrony Pracy
CIS	Centrum Informatyki Statystycznej
COICOP	Klasyfikacja Spożycia Indywidualnego wg Celu <i>Classification of Individual Consumption by Purpose</i>
CSO	Centralny System Odpadowy
DEGURBA	Klasyfikacja jednostek przestrzennych według stopnia urbanizacji <i>Degree of urbanisation</i>
EKG ONZ	Europejska Komisja Gospodarcza Organizacji Narodów Zjednoczonych
ESA	Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych <i>European System of National and Regional Accounts</i>
ESS	Europejski System Statystyczny <i>European Statistical System</i>
Eurostat	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej
EU-SILC	Europejskie Badanie Warunków Życia Ludności <i>European Survey on Income and Living Conditions</i>
GIODO	Główny Inspektor Ochrony Danych Osobowych
GIS	System Informacji Geograficznej <i>Geographic Information System</i>

GSBPM	<i>Generic Statistical Business Process Model</i>
GUS	<i>Główny Urząd Statystyczny</i>
HBS	Badanie budżetów gospodarstw domowych <i>Household Budget Survey</i>
HICP	Zharmonizowane wskaźniki cen konsumpcyjnych <i>Harmonized Indices of Consumer Prices</i>
HPI	Wskaźnik zmian cen nieruchomości mieszkalnych <i>House Price Index</i>
ICT	Technologie informacyjne i komunikacyjne <i>Information and Communication Technologies</i>
IT	Technologie informacyjne <i>Information Technology</i>
KE	Komisja Europejska
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
KPRM	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
MF	Ministerstwo Finansów
NBP	Narodowy Bank Polski
NSP	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań
OOH	Wskaźnik cen mieszkań własnościowych zamieszkałych przez właściciela <i>Owner Occupied Housing</i>
Pbssp	Program badań statystycznych statystyki publicznej
PI GUS	Portal Informacyjny GUS
PKB	Produkt Krajowy Brutto
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PPP	Parytet siły nabywczej walut <i>Purchasing Power Parity</i>
PSR	Powszechny Spis Rolny
REGON	Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej
SNA	System Rachunków Narodowych <i>System of National Accounts</i>
TERYT	Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju
UE	Unia Europejska
US	Urząd Statystyczny
ZMRBS	Zintegrowany Model Realizacji Badań Statystycznych (polski model realizacji badań opracowany na podstawie modelu GSBPM)

Załącznik 2. Europejski Kodeks Praktyk Statystycznych

Wersja 2011

przyjęty przez Komitet ds. Europejskiego Systemu Statystycznego w dniu 28 września 2011 r.

Preambuła

Wizja Europejskiego Systemu Statystycznego¹

„Europejski System Statystyczny będzie światowym liderem w dziedzinie usług związanych z informacjami statystycznymi oraz najważniejszym dostawcą informacji dla Unii Europejskiej i jej państw członkowskich. W oparciu o naukowe zasady i metody Europejski System Statystyczny będzie oferować i stale ulepszać program zharmonizowanej statystyki europejskiej, tworząc podstawy procesów demokratycznych i postępu społeczeństwa”.

Misja Europejskiego Systemu Statystycznego

„Dostarczamy Unii Europejskiej, światu i społeczeństwu niezależne informacje wysokiej jakości, dotyczące gospodarki i społeczeństwa na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym oraz zapewniamy dostępność tych informacji każdemu, komu mogą one służyć do podejmowania decyzji, prowadzenia badań i dyskusji”.

W celu realizacji tej misji i wizji członkowie Europejskiego Systemu Statystycznego dążą do wzajemnej współpracy i ciągłego współdziałania z użytkownikami, kierując się zasadami Europejskiego Kodeksu Praktyk Statystycznych i ogólnymi zasadami zarządzania jakością, takimi jak przywództwo, partnerstwo, zapewnienie poczucia satysfakcji personelu i ciągłego doskonalenia oraz integracja i harmonizacja.

Europejski Kodeks Praktyk Statystycznych

Europejski Kodeks Praktyk Statystycznych opiera się na 15 zasadach, które dotyczą środowiska instytucjonalnego, procesów tworzenia danych statystycznych i wyników badań statystycznych. Zestaw wskaźników dobrej praktyki dla każdej z zasad jest punktem odniesienia umożliwiającym kontrolę wdrażania Kodeksu. Kryteria jakości statystyk europejskich są określone w europejskich regulacjach prawnych dotyczących statystyki².

Organy statystyczne³, którymi są: Komisja (Eurostat), krajowe urzędy statystyczne i inne organy krajowe odpowiedzialne za opracowywanie, tworzenie i rozpowszechnianie statystyk europejskich⁴, wraz z rządami, ministerstwami i Radą Europejską zobowiązują się do przestrzegania Kodeksu.

Zasady Kodeksu Praktyk Statystycznych wraz z ogólnymi zasadami zarządzania jakością stanowią wspólne ramy jakości Europejskiego Systemu Statystycznego.

¹ Rozporządzenie (WE) nr 223/2009, art. 4

² Rozporządzenie (WE) nr 223/2009, art. 12

³ Rozporządzenie (WE) nr 223/2009, art. 4 i 5

⁴ Rozporządzenie (WE) nr 223/2009, art. 1. W Kodeksie Praktyk Statystycznych „inne organy krajowe odpowiedzialne za opracowywanie, tworzenie i rozpowszechnianie statystyki europejskiej” zwane są „innymi organami statystycznymi”.

Europejski Kodeks Praktyk Statystycznych

Środowisko instytucjonalne

Czynniki instytucjonalne i organizacyjne mają znaczny wpływ na efektywność i wiarygodność organów statystycznych zajmujących się opracowywaniem, tworzeniem i rozpowszechnianiem statystyk europejskich. W tym kontekście istotnymi kwestiami są: niezależność zawodowa, upoważnienie do gromadzenia danych, odpowiednia ilość zasobów, zobowiązanie do zapewnienia odpowiedniej jakości, poufność informacji statystycznych, bezstronność i obiektywność.

Zasada 1: Niezależność zawodowa. Niezależność zawodowa organów statystycznych od innych politycznych, regulacyjnych lub administracyjnych departamentów lub organów, a także od podmiotów sektora prywatnego, zapewnia wiarygodność statystyk europejskich.

Wskaźnik 1.1: Niezależność krajowych urzędów statystycznych i Eurostatu od wpływów politycznych i innego rodzaju wpływów zewnętrznych w procesie opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania statystyk jest wymagana w przepisach prawa i zapewniana innym organom statystycznym.

Wskaźnik 1.2: Osoby stojące na czele krajowych urzędów statystycznych i Eurostatu oraz, w stosownych przypadkach, osoby stojące na czele innych organów statystycznych, zajmują wystarczająco wysoką pozycję w strukturze hierarchicznej, by mieć uprzywilejowany dostęp do władz politycznych i organów administracji publicznej. Powinny to być osoby o najwyższym statusie zawodowym.

Wskaźnik 1.3: Osoby stojące na czele krajowych urzędów statystycznych i Eurostatu oraz, w stosownych przypadkach, osoby stojące na czele innych organów statystycznych są odpowiedzialne za zapewnienie niezależności opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania statystyk europejskich.

Wskaźnik 1.4: Osoby stojące na czele krajowych urzędów statystycznych i Eurostatu oraz, w stosownych przypadkach, osoby stojące na czele innych organów statystycznych, ponoszą wyłączną odpowiedzialność za decyzje dotyczące metod statystycznych, standardów i procedur statystycznych oraz treści i czasu publikacji informacji statystycznych.

Wskaźnik 1.5: Programy prac w zakresie statystyki są publikowane, a postępy w ich realizacji przedstawia się w sprawozdaniach okresowych.

Wskaźnik 1.6: Publikacje statystyczne są wyraźnie rozpoznawalne i wydawane odrębnie od publikacji o charakterze politycznym lub programowym.

Wskaźnik 1.7: Krajowe urzędy statystyczne i Eurostat oraz, w stosownych przypadkach, inne organy statystyczne, publicznie komentują zagadnienia związane ze statystykami; wyrażają również krytykę i wskazują przypadki niewłaściwego wykorzystania statystyk urzędowych, w zakresie, w jakim uznają to za właściwe.

Wskaźnik 1.8: Mianowanie osób stojących na czele krajowych urzędów statystycznych i Eurostatu oraz, w stosownych przypadkach, osób stojących na czele innych organów statystycznych, odbywa się wyłącznie na podstawie kompetencji zawodowych. Powody, dla których mogą być oni odwołani ze stanowiska, są określone w ramach prawnych. Wśród nich nie mogą się znajdować takie przepisy, które naruszają niezależność zawodową lub naukową.

Zasada 2: Upoważnienie do gromadzenia danych. Organy statystyczne są wyraźnie upoważnione przepisami prawa do gromadzenia informacji dla celów statystyk europejskich. Organy administracji publicznej, przedsiębiorstwa, gospodarstwa domowe i wszyscy obywatele mogą mieć prawny

obowiązek udzielenia dostępu do danych lub podania takich danych na potrzeby statystyk europejskich na żądanie organów statystycznych.

Wskaźnik 2.1: Upoważnienie do gromadzenia danych w celu opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania statystyk europejskich jest określone przepisami prawa.

Wskaźnik 2.2: Organy statystyczne mogą z mocy prawa korzystać z danych administracyjnych do celów statystycznych.

Wskaźnik 2.3: Na podstawie aktu prawnego organy statystyczne mogą wymagać udzielenia odpowiedzi w ramach badań statystycznych.

Zasada 3: Odpowiednia ilość zasobów. Zasoby dostępne organom statystycznym są wystarczające, aby spełnić wymogi statystyk europejskich.

Wskaźnik 3.1: Dostępne są zasoby ludzkie, finansowe i informatyczne, odpowiednie pod względem ilościowym i jakościowym w celu zaspokojenia bieżących potrzeb statystycznych.

Wskaźnik 3.2: Zakres, stopień szczegółowości i koszty statystyk europejskich są współmierne do potrzeb.

Wskaźnik 3.3: Istnieją procedury oceny i uzasadniania zapotrzebowania na nowe statystyki względem kosztów.

Wskaźnik 3.4: Istnieją procedury oceny ciągłego zapotrzebowania na wszystkie statystyki, pozwalające na sprawdzenie, czy prowadzenie niektórych z nich może zostać zaniechane lub ograniczone w celu uwolnienia zasobów.

Zasada 4: Zobowiązanie do zapewnienia odpowiedniej jakości. Organy statystyczne są zobowiązane do zapewniania jakości. Systematycznie i regularnie wskazują mocne i słabe strony w celu ciągłego doskonalenia jakości procesów i produktów.

Wskaźnik 4.1: Polityka jakości jest zdefiniowana i podawana do publicznej wiadomości. Ustanawia się strukturę organizacyjną i narzędzia niezbędne do zarządzania jakością.

Wskaźnik 4.2: Ustanawia się procedury planowania i monitorowania jakości procesu tworzenia statystyk.

Wskaźnik 4.3: Jakość produktów jest regularnie monitorowana i oceniana pod kątem ewentualnych kompromisów między poszczególnymi kryteriami jakości statystyk europejskich, a także raportowana zgodnie z tymi kryteriami.

Wskaźnik 4.4: Przeprowadza się regularny i gruntowny przegląd kluczowych wyników badań statystycznych, w stosownych przypadkach z udziałem ekspertów zewnętrznych.

Zasada 5: Poufność statystyk. Należy bezwzględnie zapewnić poufność dostawców danych (gospodarstw domowych, przedsiębiorstw, organów administracji i innych respondentów), poufność informacji przez nich przekazywanych oraz wykorzystywanie tych informacji wyłącznie do celów statystycznych.

Wskaźnik 5.1: Poufność danych statystycznych jest zagwarantowana przez przepisy prawa.

Wskaźnik 5.2: Pracownicy w momencie zatrudnienia podpisują prawne zobowiązanie do zachowania poufności.

Wskaźnik 5.3: Wszelkie umyślne naruszenia poufności statystyk podlegają karze.

Wskaźnik 5.4: Pracownikom zapewnia się instrukcje i wytyczne dotyczące ochrony poufności statystyk w procesie ich tworzenia i rozpowszechniania. Informacje o polityce zapewnienia poufności podaje się do wiadomości publicznej.

Wskaźnik 5.5: Obowiązują przepisy regulujące kwestie fizycznego i technicznego bezpieczeństwa i integralności statystycznych baz danych.

Wskaźnik 5.6: Dostęp do mikrodanych statystycznych dla użytkowników zewnętrznych, wykorzystujących je do celów badań naukowych, regulują ściśle określone protokoły.

Zasada 6: Bezstronność i obiektywność. Organy statystyczne opracowują, tworzą i rozpowszechniają statystyki europejskie zgodnie z zasadą niezależności naukowej oraz w sposób obiektywny, profesjonalny i przejrzysty, zapewniający równe traktowanie wszystkich użytkowników.

Wskaźnik 6.1: Statystyki opracowuje się w sposób obiektywny, określony względami statystycznymi.

Wskaźnik 6.2: Podstawą wyboru źródeł i metod statystycznych, a także decyzji w sprawie rozpowszechniania statystyk są względy statystyczne.

Wskaźnik 6.3: Błędy wykryte w opublikowanych statystykach koryguje się w możliwie najwcześniejszym terminie, a sprostowania publikuje się.

Wskaźnik 6.4: Informacje o stosowanych metodach i procedurach podaje się do wiadomości publicznej.

Wskaźnik 6.5: Terminy i harmonogramy czasowe publikacji informacji statystycznych ogłasza się z odpowiednim wyprzedzeniem.

Wskaźnik 6.6: Powiadomienia o poważnych korektach lub zmianach w metodologii przekazuje się z wyprzedzeniem.

Wskaźnik 6.7: Wszyscy użytkownicy mają taki sam dostęp do publikacji statystycznych w tym samym czasie. Wszelki uprzywilejowany dostęp jakiegokolwiek użytkownika z zewnątrz do takich informacji przed publikacją jest ograniczony, kontrolowany, a informacje o nim podaje się do publicznej wiadomości. W razie przecieków ustalenia dotyczące dostępu do informacji przed publikacją zmienia się w sposób gwarantujący bezstronność.

Wskaźnik 6.8: Publikowane informacje statystyczne i oświadczenia dotyczące statystyk prezentowane podczas konferencji prasowych są obiektywne i bezstronne.

Procesy statystyczne

W stosowanych przez organy statystyczne procesach dotyczących organizowania, gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania statystyk europejskich w pełni przestrzega się europejskich i innych międzynarodowych standardów, wytycznych i dobrych praktyk. Wiarygodność statystyk jest zwiększona dzięki dobrej renomie pod względem zarządzania i efektywności. Istotnymi aspektami są rzetelna metodologia, właściwe procedury statystyczne, unikanie nadmiernego obciążenia respondentów oraz opłacalność.

Zasada 7: Rzetelna metodologia. Podstawą jakości statystyk jest rzetelna metodologia. Wymaga ona odpowiednich narzędzi, procedur i wiedzy fachowej.

Wskaźnik 7.1: Ogólne ramy metodologiczne stosowane w statystyce europejskiej są zgodne z europejskimi i innymi międzynarodowymi standardami, wytycznymi i dobrymi praktykami.

Wskaźnik 7.2: Istnieją procedury zapewniające konsekwentne stosowanie standardowych pojęć, definicji i klasyfikacji we wszystkich organach statystycznych.

Wskaźnik 7.3: Rejestr działalności gospodarczej i operaty do badań społecznych podlegają regularnej ocenie; w razie potrzeby są one dostosowywane w celu zapewnienia wysokiej jakości.

Wskaźnik 7.4: Istnieje daleko idąca zgodność między krajowymi systemami klasyfikacji a odpowiednimi systemami europejskimi.

Wskaźnik 7.5: Rekrutuje się absolwentów odpowiednich kierunków studiów.

Wskaźnik 7.6: Organy statystyczne realizują politykę ciągłego szkolenia zawodowego swego personelu.

Wskaźnik 7.7: Utrzymuje się współpracę ze środowiskiem naukowym w celu doskonalenia metodologii, poprawy efektywności stosowanych metod i promowania, w miarę możliwości, lepszych narzędzi.

Zasada 8: Właściwe procedury statystyczne. Podstawą jakości statystyk są właściwe procedury statystyczne, stosowane począwszy od etapu gromadzenia danych do etapu sprawdzenia poprawności danych.

Wskaźnik 8.1: Jeżeli statystyki europejskie bazują na danych administracyjnych, definicje i pojęcia używane do celów administracyjnych są zbliżone do definicji i pojęć stosowanych do celów statystycznych.

Wskaźnik 8.2: W przypadku badań statystycznych kwestionariusze poddaje się systematycznym testom przed rozpoczęciem gromadzenia danych.

Wskaźnik 8.3: Projekty badań, wybór prób i metody estymacji są dobrze uzasadnione oraz regularnie poddawane przeglądowi i korygowane stosownie do potrzeb.

Wskaźnik 8.4: Gromadzenie danych, ich wprowadzanie i kodowanie podlega rutynowemu monitorowaniu; w razie potrzeby w tych procesach wprowadza się zmiany.

Wskaźnik 8.5: Stosuje się właściwe metody edycji i imputacji danych, poddaje się je regularnym przeglądom oraz, w razie potrzeby dokonuje się ich korekt i aktualizacji.

Wskaźnik 8.6: Zmiany wprowadza się zgodnie ze standardowymi, ustalonymi i przejrzystymi procedurami.

Wskaźnik 8.7: Organy statystyczne uczestniczą w projektowaniu danych administracyjnych w celu lepszego dostosowania danych administracyjnych do potrzeb statystycznych.

Wskaźnik 8.8: Zawiera się porozumienia z właścicielami danych administracyjnych, w których określa się ich wspólne zobowiązanie do korzystania z tych danych do celów statystycznych.

Wskaźnik 8.9: Organy statystyczne współpracują z właścicielami danych administracyjnych w celu zapewnienia jakości danych.

Zasada 9: Unikanie nadmiernego obciążania respondentów. Obowiązki sprawozdawcze są współmierne do potrzeb użytkowników i nie obciążają zbyt wielu respondentów. Organy statystyczne monitorują obciążenie respondentów i określają docelowe poziomy jego redukcji w czasie.

Wskaźnik 9.1: Zakres i stopień szczegółowości wymaganych statystyk europejskich ogranicza się do wartości absolutnie niezbędnych.

Wskaźnik 9.2: Obciążenie obowiązkami sprawozdawczymi rozkłada się możliwie równomiernie na badane populacje.

Wskaźnik 9.3: Informacje, których wymaga się od przedsiębiorstw, są w możliwie największym stopniu łatwo dostępne w ich księgach rachunkowych, a w miarę możliwości do ich pozyskiwania stosuje się środki elektroniczne.

Wskaźnik 9.4: W celu unikania powtarzającego się zapotrzebowania na informacje w miarę możliwości wykorzystuje się źródła administracyjne.

Wskaźnik 9.5: Organy statystyczne prowadzą powszechnie między sobą wymianę danych, pozwalającą na ograniczenie liczby prowadzonych badań.

Wskaźnik 9.6: Organy statystyczne upowszechniają środki umożliwiające łączenie źródeł danych w celu zmniejszenia obciążeń sprawozdawczych.

Zasada 10: Opłacalność. Zasoby wykorzystuje się efektywnie.

Wskaźnik 10.1: Do monitorowania wykorzystania zasobów przez organ statystyczny stosuje się środki wewnętrzne i środki zapewniane przez niezależne podmioty zewnętrzne.

Wskaźnik 10.2: Potencjał wydajności technologii informatycznych i komunikacyjnych optymalizuje się pod kątem potrzeb w zakresie gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania danych.

Wskaźnik 10.3: Podejmuje się wzmożone wysiłki mające na celu zwiększenie potencjału statystycznego danych administracyjnych i ograniczenie prowadzenia badań bezpośrednich.

Wskaźnik 10.4: Organy statystyczne propagują i stosują standardowe rozwiązania pozwalające na zwiększenie efektywności i skuteczności.

Wyniki badań statystycznych

Dostępne statystyki muszą zaspokajać potrzeby użytkowników. Statystyki są zgodne z europejskimi standardami jakości i służą europejskim instytucjom, rządowi, instytutom badawczym, korporacjom oraz ogólnie, obywatelom. Istotne zagadnienia dotyczą stopnia przydatności statystyk, ich dokładności, rzetelności, terminowości, spójności, porównywalności pomiędzy regionami i krajami oraz swobodnego dostępu użytkowników do informacji statystycznych.

Zasada 11: Przydatność. Statystyki europejskie zaspokajają potrzeby użytkowników.

Wskaźnik 11.1: Funkcjonują procesy konsultacji z użytkownikami, monitorowania przydatności i praktycznej użyteczności istniejących statystyk pod względem zaspokajania potrzeb użytkowników oraz uwzględniania ich nowych potrzeb i priorytetów.

Wskaźnik 11.2: Program prac zaspokaja i odzwierciedla potrzeby priorytetowe.

Wskaźnik 11.3: Regularnie monitoruje się poziom satysfakcji użytkowników i systematycznie analizuje.

Zasada 12: Dokładność i rzetelność. Statystyki europejskie dokładnie i rzetelnie odzwierciedlają rzeczywistość.

Wskaźnik 12.1: Dane źródłowe, wyniki pośrednie oraz wyniki końcowe badań statystycznych regularnie poddaje się ocenie i kontroli pod kątem poprawności.

Wskaźnik 12.2: Błędy losowe i błędy nielosowe mierzy się i systematycznie dokumentuje zgodnie ze standardami europejskimi .

Wskaźnik 12.3: Regularnie prowadzi się analizy rewizji danych w celu doskonalenia procesów statystycznych.

Zasada 13: Terminowość i punktualność. Statystyki europejskie publikowane są w sposób terminowy i punktualny.

Wskaźnik 13.1: Terminowość publikowania danych spełnia odpowiednie standardy europejskie i międzynarodowe.

Wskaźnik 13.2: Podaje się do publicznej wiadomości standardową godzinę w ciągu dnia wyznaczoną na opublikowanie statystyk europejskich.

Wskaźnik 13.3: Częstotliwość badań uwzględnia w możliwie największym zakresie wymogi użytkowników.

Wskaźnik 13.4: Informacje o wszelkich odstępstwach od harmonogramu publikacji podaje się do wiadomości z wyprzedzeniem wraz z uzasadnieniem i nowym terminem publikacji.

Wskaźnik 13.5: Wstępne wyniki o dopuszczalnej zagregowanej dokładności można rozpowszechniać, jeżeli uznaje się je za przydatne.

Zasada 14: Spójność i porównywalność. Statystyki europejskie są spójne wewnętrznie, aktualne i porównywalne pomiędzy regionami i krajami ; możliwe jest łączenie i zbiorcze wykorzystanie powiązanych danych pochodzących z różnych źródeł.

Wskaźnik 14.1: Statystyki są wewnętrznie spójne i zgodne (np. zachowana jest ich tożsamość arytmetyczna i rachunkowa).

Wskaźnik 14.2: Statystyki są porównywalne w racjonalnie wyznaczonym okresie.

Wskaźnik 14.3: Statystyki opracowuje się zgodnie z powszechnie obowiązującymi standardami dotyczącymi zakresu, definicji, jednostek i klasyfikacji w różnych badaniach i źródłach.

Wskaźnik 14.4: Statystyki z różnych badań i zebrane w różnych okresach porównuje się i uzgadnia.

Wskaźnik 14.5: Porównywalność danych na poziomie krajowym zapewnia się w ramach Europejskiego Systemu Statystycznego poprzez ich okresową wymianę między Europejskim Systemem Statystycznym a innymi systemami statystycznymi. Badania metodologiczne prowadzi się w ramach ścisłej współpracy między państwami członkowskimi a Eurostatem.

Zasada 15: Dostępność i przejrzystość. Statystyki europejskie prezentuje się w jasnej i zrozumiałej formie, upowszechnia w sposób odpowiedni i dogodny dla odbiorców oraz zgodnie z zasadą bezstronności wraz z właściwymi metadanymi i wytycznymi.

Wskaźnik 15.1: Dane statystyczne i odpowiadające im metadane prezentuje się i archiwizuje w formie umożliwiającej ich właściwą interpretację i racjonalne porównanie.

Wskaźnik 15.2: Służby zajmujące się rozpowszechnianiem statystyk korzystają z nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz, w razie potrzeby, z tradycyjnych wersji papierowych.

Wskaźnik 15.3: W miarę możliwości przygotowuje się analizy na specjalne zamówienia użytkowników i informuje o nich opinię publiczną .

Wskaźnik 15.4: Można zezwolić na dostęp do mikrodanych do celów badawczych. Dostęp ten regulują ścisłe zasady lub protokoły.

Wskaźnik 15.5: Metadane dokumentuje się zgodnie ze standardowymi systemami metadanych.

Wskaźnik 15.6: Informuje się użytkowników o metodologii stosowanej w procesach statystycznych, również o wykorzystaniu danych administracyjnych.

Wskaźnik 15.7: Informuje się użytkowników o jakości wyników badań statystycznych w odniesieniu do kryteriów jakości statystyk europejskich.

Załącznik 3. Model GSBPM (*Generic Statistical Business Process Model*)

Procesy nadrzędne								
1 Specyfikacja potrzeb	2 Projekt	3 Budowa systemu	4 Zbieranie danych	5 Przetwarzanie	6 Analiza	7 Rozpowszechnianie	8 Archiwizowanie	9 Ocena
1.1 Określenie zapotrzebowania na informacje	2.1 Zaprojektowanie oczekiwanych danych wynikowych	3.1 Instrumenty zbierania danych	4.1 Wybór próby	5.1 Interowanie danvch	6.1 Przygotowanie wstępnych wyników	7.1 Uaktualnianie systemów danych wynikowych	8.1 Określenie zasad archiwizowania	9.1 Zbieranie opinii oceniających
1.2 Konsultacje i potwierdzenie potrzeb	2.2 Zaprojektowanie zmiennych (opis)	3.2 Tworzenie nowych i udoskonalanie istniejących komponentów procesu (w zakresie software)	4.2 Przygotowanie zbierania danych	5.2 Klasyfikowanie i kodowanie danych	6.2 Walidacja wyników	7.2 Utworzenie produktów do rozpowszechniania	8.2 Zarządzanie składnicą archiwalną	9.2 Przeprowadzenie oceny
1.3 Postawienie celu - określenie danych wynikowych	2.3 Zaprojektowanie metodyki zbierania danvch	3.3 Konfiguracja przebiegu prac	4.3 Zbieranie danych	5.3 Przegląd, walidacja i edytowanie danych	6.3 Krytyczny przegląd i wyjaśnienia	7.3 Zarządzanie udostępnianiem rozpowszechnianych produktów	8.3 Przechowywanie danych wraz z metainformacjami	9.3 Uzgodnienie planu działań
1.4 Określenie koncepcji	2.4 Zaprojektowanie operatu i metodyki wyboru próby	3.4 Testowanie (komputerowego) svstemu produkvineeo	4.4 Finalizacja zbierania danych	5.4 Imputacja	6.4 Zastosowanie kryteriów kontroli ujawniania	7.4 Promocja rozpowszechnianych produktów	8.4 Usuwanie danych oraz związanych z nimi metainformacji	
1.5 Sprawdzenie dostępności danvch	2.5 Zaprojektowanie metodyki przetwarzania danvch	3.5 Testowanie procesu statystycznego jako biznesowego		5.5 Utworzenie nowych zmiennych i jednostek statystycznych	6.5 Finalizacja wyników	7.3 Zarządzanie wsparciem użytkowników		
1.6 Sformułowanie zadania statystycznego jako procesu biznesowego	2.6 Zaprojektowanie systemu oraz przebiegu prac	3.6 Zakończenie tworzenia systemu produkcyjnego		5.6 Wyliczenie wag				
				5.7 Wyliczenie agregatów				
				5.8 Finalizacja zbiorów danych				